

ДЗЯРЖАВА І ДЫЯСПАРА
У ЛТОВЕ ЗРОБЛЕНЫ ПЕРШЫЯ КРОКІ ДА СТВАРЭННЯ АСАЦЫЯЦЫ БЕЛАРУСАЎ КРАІН БАЛТЫ І КАЛІНІГРАДА

СИТУАЦЫЯ 2 стар.
У ЧАКАННІ ВЯСЕННЯЙ ПАВОДКІ

АСПЕКТ ПРАБЛЕМЫ 2 стар.
НАВІНЫ З РЫНКУ НЕРУХОМАСЦІ 3 стар.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ: УКРАІНА
ГІСТОРЫЯ АЎТОГРАФА
Уладзіміра МУЛЯВІНА 3 стар.

ХРЫСЦІЯНСКАЯ СТАРОНКА
"ЖЫЦЦЁ І ВЕРА" 5 стар.

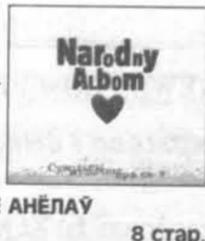
ЖЫЦЦЁВЫЯ СЮЖЭТЫ
ЮВЕЛІРНЫЯ ФАНТАЗІІ Пятра ЯКУБУКА 6 стар.

РЭЙТЫНГ
"КНІГА ГОДА" ПА МЕРКАВАННІ
ЛІТАРАТАРАЎ 7 стар.

СЛУХАЙ СВАЁ
ГРЭЧЕ ЖЫЦЦЁ "НАРОДНАГА АЛЬБОМА" 8 стар.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ
Віталь ШЧЭРБА І ІНШЫЯ ў ГОРАДЗЕ АНЁЛАЎ 8 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

13 сакавіка 2003 года, № 11 (2829)

Цана 160 рублёў

E-mail: golos_radzimy@tut.by

хроніка жыцця

КАБ ЛЯГЧЭЙ БЫЛО МАЛАДЫМ

Заклапочанасць дэмографіі, якія прагназуюць агульнае старэнне насельніцтва планеты, не падзяляюць у беларускіх сталіцы: сёння кожны чацвёрты мінчанін — ва ўзросце ад 14 да 31 года.

Спрыяльныя змены ў жыцці маладых уносіць рэалізуемая тут трэці год буйнамаштабная праграма "Моладзь", прынятая мінскай мэрыяй. Кожны яе раздзел гарантуе клопат аб усіх сацыяльных сляхах моладзі. 25 працэнтаў жылля, якое будзецца ў горадзе, выдзяляюць маладым сем'ям. Дзейнічае сістэма працаўладкавання, другаразовай занятасці юнакоў і дзяўчат. Студэнты вышэйшых навучальных устаноў і тэхнікумаў, навучэнцы каледжаў у перыяд канікулаў і ў вольны ад заняткаў час працуюць у рамонтна-будаўнічых брыгадах, на азеляненні горада, у іншых сферах гарадской гаспадаркі. На мінскіх прадпрыемствах зноў ствараюцца Саветы моладзі, чаргова творчыя маладзёжныя калектывы, праводзяцца конкурсы прафесійнага майстэрства.

БІЛЕТЫ ў МАСКВУ ПАТАННЕЮЦЬ

Як паведамілі ў прэс-цэнтры Беларускай чыгуначкі, панізіцца кошт паездкі ў саставах нумар 3 і 4 Мінск — Масква і 51, 52 — Мінск — Санкт-Пецярбург.

Да ўводу ў дзеянне летняга раскладу — 1 чэрвеня — купельныя білеты ў Маскву будуць каштаваць каля 57 тысяч рублёў (цяпер 69 тысяч), а ў горад на Няве — 62 тысячы (замест цяперашніх 75 тысяч). Чыгуначнікі адзначаюць, што такім чынам вырашылі стымуляваць цікавасць да падарожжа ў фірменным паяздах, якія з-за кошту на білеты сталі для многіх недасягальнымі (у звычайных пасажырскіх саставах паездака абыходзіцца ў 2 разы танней).

ЖАНЧЫНЫ ПАДЗЯЛІЛІСЯ РЭЦЭПТАМІ ШЧАСЦЯ

Удзел беларускіх жанчын у прыняцці палітычных, эканамічных і сацыяльных рашэнняў паступова пашыраецца.

Узрасла колькасць жанчын-дэпутатаў у Палаце прадстаўнікоў з 4,5 працэнта да 10,3. Дзве жанчыны ўваходзяць у склад урада: Антаніна Морава — міністр працы і сацыяльнай аховы і Людміла Пастаялка — міністр аховы здароўя. Жанчын з вышэйшай адукацыяй у Беларусі больш, чым мужчын. Па статыстыцы, з усіх работнікаў 21,9 працэнта жанчын маюць вышэйшую адукацыю, у той час як мужчыны — 17,4.

Грамадскі Дом прэсы запрасіў вядомых асоб на пасяджэнне "круглага стала", каб жанчыны падзяліліся сакрэтамі сумяшчэння сваіх службовых і грамадскіх абавязкаў з чыста жаночымі: сям'я і дзеці.

Шчыра расказалі пра свой жыццёвы выбар і праблемы, звязаныя з прафесійнымі абавязкамі дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Вольга Абрамава, прэзідэнт клуба жонкаў паслоў у Беларусі, доктар філалагічных навук і жонка пасла Арменіі Ніна Аруцян, намеснік міністра інфармацыі Лілія Ананіч, выканаўчы дырэктар Беларускага нацыянальнага камітэта па праграме UNESCO "Чалавек і біясфера" Наталля Рыбнянец і многія іншыя цікавыя жанчыны, якія рэалізавалі сябе ў розных сферах жыцця.

ЛЕКЦЫІ ў СКАРЫНАЎСКІМ ЦЭНТРА

Нацыянальны навукова-асветніцкі цэнтр імя Ф. Скарыны, які месціцца ў Мінску па вуліцы Рэвалюцыйнай, 15, распачаў цыкл бясплатных публічных лекцый па праблемах беларускай культуры, нацыянальнага развіцця ва ўмовах глабалізацыі і месца Беларусі ў сусветнай супольнасці.

10 сакавіка з лекцыяй "Беларуская культура ў кантэксце сусветнага культурнага працэсу" выступіў кандыдат гістарычных навук, вядучы навуковы супрацоўнік Скарынаўскага цэнтра Эдуард Дубянецкі.

Усе зацікаўленыя асобы могуць атрымаць даведкі па тэлефонах: 206 57 97 (96).

ПАЛЯВАННЕ ПАЧАЛОСЯ З 10 САКАВІКА

Яшчэ ў палях і лясах ляжыць глыбокі снег, а паляўнічыя распачалі вясенняе паляванне.

Дырэктар унітарнага прадпрыемства "Белдзяржапаляванне" Пётр Пракопчык паведаміў у інтэрв'ю карэспандэнту БелТА, што па паляўнічых пуцёўках з 10 сакавіка па 10 мая, з досвітку да 10 гадзін, і з 18 гадзін да надыходу цемнаты дазваляецца паляванне "на пралёце" на гусей — шэрых, белалобых, гуменнікаў; на самца цецерука на такавішчах — з 20 сакавіка па 10 мая, з досвітку і да 9 гадзін; на качара — з 1 красавіка па 10 мая, з досвітку да 10 гадзін, і з 18 гадзін да надыходу цемнаты; на вальдшнепа — самца "на цязе" — з 7 красавіка па 10 мая, з 18 гадзін да надыходу цемнаты. Па разавых дазвалах можна здабыць самца глушца на такавішчах з 20 сакавіка па 10 мая, з досвітку да 7 гадзін.

Падрыхтавала Таццяна КУВАРЫНА.

рознныя — роўныя

ТВОРЧАСЦЬ — ПЕКІ АД ХВАРОБЫ

Жываліс для гэтай дзяўчыны ў калясцы — страсць, якую Таццяна Вакарчына адчула з дзяцінства. Пачынала з простых эскізаў алоўкам, затым спрабавала гуаш, акварэль. А потым узяла ў рукі пэндзаль і алей.

На аддзяленне жывалісу Гомельскага мастацкага вучылі-прызнанне

"ЗАЛАТАЯ ПРЭМІЯ SMS" — МІНСКІМ СПЕЦЫЯЛІСТАМ

У Жэневе ў Еўрапейскай арганізацыі ядзерных даследаванняў (ЦЕРН) адбылася цырымонія ўручэння "Залатой прэміі SMS" (SMS — адзін з глабальных міжнародных навуковых тэхнічных праектаў у галіне фізікі мікрасвету).

У ліку лаўрэатаў прэміі — Рэспубліканскае вытворчае унітарнае прадпрыемства "Машынабудаўнічы завод імя Кастрычніцкай рэвалюцыі", Мінск ("МЗКР"), якое было ўзнагароджана прэміяй за дасягненні ў вытворчасці механікі тарцовых адронных каларыметраў праекта SMS.

Еўрапейская арганізацыя ядзерных даследаванняў (ЦЕРН) —

шчыра яна прыйшла, маючы за спінай выставу сваіх работ — пейзажаў, выкананых акварэлю. Яе работы экспануюцца ў Германіі, дзе яна заадно праходзіць і курс лячэння.

НА ЗДЫМКУ: Таццяна ВАКАРЫНА з мамай Валянцінай Міхайлаўнай.

міжнародная міжрадавая навуковая арганізацыя — галоўная лабараторыя свету ў галіне фізікі часціц і высокіх энергій.

Праект SMS — гэта больш чым 1 800 фізікаў і інжынераў з 150 інстытутаў 32 краін. Сярод іх 32 даследчыкі з 4-х навуковых цэнтраў Беларусі. Яшчэ некалькі дзесяткаў беларускіх інжынераў і тэхнікаў з УП "МЗКР", НВА "Інтэграл", "Гланар", ГК парашковай металургіі і іншых арганізацый уцягнуты ў праект праз галаўны інстытут — НЦ ФЧВЭ.

У рамках праекта беларускія ўдзельнікі выконваюць работы ў сферы абгрунтавання фізічнай праграмы эксперыменту, распрацоўкі і стварэння паглынальнікаў тарцовых адронных каларыметраў, электронікі счытвання даных з дэтэктараў міюнаў, вырабу і кантролю якасці цяжкіх сцынцылятараў і іншых кампанентаў для электрамагнітнага каларыметра.

спорт

VIP-СПАРТСМЕНЫ

Галоўныя героі зімовага сезона — нацыянальная зборная па біятлону — вярнуліся дадому пасля трымфальнага шэсця па этапах Кубка свету і спехаў на чэмпіянаце Еўропы ў Італіі на кароткі пералынак, каб праз тыдзень адправіцца ў Ханты-Мансійск на сусветнае першынство.

Сустрэкалі чэмпіёнаў з аркестрам у VIP-зале аэрапорта, як некалі алімпійцаў з Солт-Лэйк-Сіці. Ад важнасці моманту і прысутнасці першых асоб біятланісты крыху збянтэжыліся. "Нас папярэдзвалі, што будзе сустрэча ў аэрапорце, але такой не чакалі, — прызналася Вольга Назарава. — Калі шчыра, мяне яшчэ ніколі ў жыцці не сустрэкалі на чырвонай дарожцы з хлебам-соллю і такімі шыкоўнымі букетамі".

Віцэ-прэм'ер урада Уладзімір Дразын, выконваючы даручэнне Прэзідэнта, перадаў шчырыя словы ўдзячнасці спартсменам, якія паднялі айчыны спорт на новы ўзровень. Гісторыя беларускага біятлона яшчэ не ведала такога поспеху. У рамках розыгрышу Кубка міру беларускія біятланісты 19 разоў падымаліся на п'едэстал гонару і пацвердзілі заканамернасць поспеху сваім выступленнем на чэмпіянаце Еўропы, дзе на іх рахунку 13 ўзнагарод.

Прэзідэнт федэрацыі біятлона Леанід Ерын не ўтойваў радасці за падначаленых: "Асабліва прыемна ўсведамляць, што падростае здольная моладзь. Рустам Валіулін, Аляксандр Сыман, Сяргей Новікаў, спадзяюся, змогуць прадоўжыць пераможныя традыцыі. Заўважу, што адыход Вадзіма Сашурына, з аднаго боку, аслабіў каманду, а з другога — дапамог ёй мабілізавацца".

Самай папулярнай асобай у журналістаў быў і застаецца Уладзімір Драчоў. Гэты сезон можна назваць другім па значнасці ў спартыўнай кар'еры Драчова. Як прызнаўся біятланіст, ён не меў такіх напалеонаўскіх планаў. А сёння атрымліваецца так, што тэарэтычна наш лідэр прэтэндуе на галоўны трафей — Кубак свету. У чых ён будзе Руках, пакажа Ханты-Мансійск.

Міхаіл МАЗАКОЎ.

АГЕНТСТВО НЕДВИЖИМОСТИ
ИНФАРМ ДРАГОЗ
Ліц. №33 от 17.08.03-05 МГТН РБ

Операции со всеми видами недвижимости
Оказываем квалифицированную риэлторскую услугу гражданам и юридическим лицам, в том числе иностранным, по приобретению недвижимости на территории Республики Беларусь.

г. Минск, ул. К.Черного, 5а. Т.(017) 2-84-50-41, 2-84-44-92, 2-32-40-61, 2-84-41-53 www.inform@realing.com

дзяржава і дыяспара

Станіслаў БУКО: “У ЛІТВЕ ЗРОБЛЕНЫ ПЕРШЫЯ КРОКІ ДА СТВАРЭННЯ АСАЦЫЯЦЫІ БЕЛАРУСАЎ КРАІН БАЛТЫ І КАЛІНІНГРАДА”

21-22 лютага 2003 года ў Вільні адбыўся II з'езд Згуртавання беларускіх грамадскіх аб'яднанняў Літвы. На ім прысутнічала дэлегацыя Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь. Узначальвай дэлегацыю старэйшых камітэта Станіслаў БУКО. Аб сваіх уражаннях Станіслаў Іосіфавіч расказаў нашаму карэспандэнту.

— Станіслаў Іосіфавіч! Беларусы Літвы займаюць значнае месца ў грамадскім і культурным жыцці краіны. Чым адметны II з'езд Згуртавання беларускіх грамадскіх аб'яднанняў?

— Сапраўды, трэба адзначыць, што беларускія суполкі Літвы праяўляюць прыкметную актыўнасць. Многае тлумачыцца тым, што ў адрозненне, напрыклад, ад беларусаў Малдовы, Кыргызстана ці Казахстана ў Літве значная частка беларусаў з'яўляецца аўтахтонным насельніцтвам. Прывяду характэрную асаблівасць: практычна ўсе выступленні на з'ездзе гучалі па-беларуску. Гэта радала і ўздзімала настрой.

Кожны з'езд, найперш, — гэта справаздача аб зробленых справах. З грунтоўнай прамовай выступіў прэзідэнт згуртавання беларускіх грамадскіх арганізацый Літвы Лявон Мурашка. Дарэчы, ён зноў абраны прэзідэнтам згуртавання. У справаздачы было пералічана многае са зробленага, і колькасць добрых спраў уражвае. Лявон Мурашка слуха адзначыў, што беларусы ў Літве не толькі захоўваюць, але і развіваюць родную мову, традыцыі і культуру. Важна і тое, што ў адносінах паміж беларусамі і літоўцамі існуе грамадзянскае паразуменне. Безумоўна, ёсць розныя погляды і ў нашых суайчыннікаў на розныя палітычныя і грамадскія з'явы. Але гэта не перашкаджае ім ладзіць агульныя справы. Дастаткова ўспомніць, што ў Літве агульным намаганнем праведзена 6 фестываляў беларускай песні. Гэтаксама садзейнічала і фінансавая падтрымка Дэпартамента нацыянальных меншасцей і эміграцыі пры ўрадзе Літвы, Міністэрства культуры Літвы. Факт, які сведчыць пра добрыя адносіны беларускіх суполак з мясцовымі ўладамі. Пытанні развіцця такога ўзаемадзеяння абмяркоўваліся ў час май

гутаркі з намеснікам генеральнага дырэктара дэпартамента Станіславам Вітманам.

— Якія кантакты наладжаны паміж Камітэтам па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь і Дэпартаментам нацыянальных меншасцей і эміграцыі пры ўрадзе Літоўскай Рэспублікі?

— Дзейнічае двухбаковае міжведамаснае Пагадненне аб супрацоўніцтве, якое прадугледжвае ўзаемныя абавязальнасці па падтрымцы дзейнасці беларускіх аб'яднанняў у Літве і літоўскіх у Беларусі, правядзенне агульных мерапрыемстваў і абмен вопытам работы.

— Ці маюць беларускія суполкі Літвы падтрымку з боку нашай дзяржавы?

— У сваім дакладзе Лявон Мурашка якраз станоўча адзначыў характар адносін паміж дзяржаўнымі структурамі Беларусі і грамадскімі беларускімі аб'яднаннямі Літвы. Ён шчыра падзякаваў нам за дапамогу. Нагадаю, што ў 1996 годзе ад імя Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі, а ў 2000 годзе ад Мінскага гарвыканкама беларускай школе ў Вільнюсе перададзены мікрааўтобусы, паліні Міністэрства адукацыі, Дзяржкамітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей і Мінгарвыканкама — персанальныя камп'ютэры, школьная мэбля, капіравальная і гукаўзмацняльная апаратура, вучэбна-метадычныя дапаможнікі. Гродзенскі аблвыканкам дапамог школе будаўнічымі матэрыяламі. Па рэкамендацыі згуртавання 41 выпускнік гэтай школы вучыцца ў ВУЗ Беларусі.

Беларускаму культурнаму центру горада Шальчынкіна перададзены сцэнічныя касцюмы, музычныя інструменты, камп'ютэрная тэхніка для вёрсткі газеты “Наша старонка”.

Асаблівай падзеяй для ўсіх бе-

ларусаў стала адкрыццё ў Шальчынкіна помніка Кастусю Каліноўскаму, стварэнне якога фінансаваў і Дзяржкамітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей.

Нашым камітэтам і Міністэрствам замежных спраў вырашаюцца пытанні па візавай падтрымцы сяброў беларускіх аб'яднанняў і выкладчыкаў школ.

Пры садзейнічанні Пасольства Рэспублікі Беларусь у Літве адбыліся гастролі Беларускага нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, канцэрты сімфанічнага аркестра, вечар беларускага балета, выступленні камернага хору на фестывалі духоўнай музыкі, канцэрт ансамбля “Песняры”, паказ беларускіх кінафільмаў, выставы кніг і жывапісу.

Усё зробленае не пералічыш, галоўнае, наша дапамога беларусам Літвы, як і іншых краін, не спыняецца і будзе працягвацца.

Але, з другога боку (і я аб гэтым казаў на з'ездзе), мы імкнемся да новага ўзроўню ўзаемаадносін з дыяспарай. Сёння Рэспубліка Беларусь мае ўстойлівую накіраванасць на стварэнне адпаведнага інвестыцыйнага клімату для сур'езных, сумленных замежных партнёраў. Дзеля гэтага ў 2001 годзе быў прыняты інвестыцыйны кодэкс з шэрагам падатковых і мытных льгот, зацверджана Нацыянальная праграма прыцягнення інвестыцый.

Наслеў час сканцэнтравана ўвагу на гэтым напрамку магчымага супрацоўніцтва. Замежныя беларусы — прадпрыемальнікі могуць паспрыць развіццю сувязей суайчыннікаў з Бацькаўшчынай на якасна новых узаемакарысных накірунках. Можна пашырыць рынак для беларускіх тавараў у сваіх краінах, заняцца турыстычным бізнесам (у Беларусі ёсць што паказаць, мы ўсе гэта добра ведаем), можна асвойваць свабодныя эканамічныя зоны, прапаўваць ад сябе прызы на спартыўныя і культурныя акцыі ў Рэспубліцы Беларусь і г.д. Камітэт гатовы ў межах сваёй кампетэнцыі спрыць гэтай справе.

Зараз пры падтрымцы нашага камітэта аднаўляецца дзейнасць грамадскага таварыства па сувя-

зях з суайчыннікамі за рубяжом “Радзіма”, якое і заклікана ў ліку іншых накірункаў заняцца аб'яднаннем дзелаў людзей у бізнес-клуб.

— Як водзіцца, вы, відаць, прывезлі на з'езд і падарункі?..

— Камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей узнагародзіў шэраг актывістаў суполак і настаўнікаў школ Ганаровымі граматамі. А яшчэ ў дар згуртавання беларускіх грамадскіх арганізацый Літвы мы перадалі камплект інструментаў для фальклорнага ансамбля і віцебскі дыван з выявай Ефрасіні Полацкай. Калі заканчваўся з'езд і дэлегаты вырашылі сфатаграфавана на памяць, усе згуртаваліся каля постаці святой апякункі Беларусі.

— Гасцямі II з'езда Згуртавання беларускіх суполак Літвы, Эстоніі і Калінінградскай вобласці. Які плён прынесла іх сустрэча?

— Усім было карысна пазнаёміцца з вопытам работы Згуртавання беларускіх суполак Літвы. Тут ёсць што пераймаць і чаму вучыцца. Гэта адзначыў і старшыня Таварыства беларусаў Калінінграда Іосіф Грэчка.

А галоўным вынікам сустрэчы стала заява прадстаўнікоў беларускіх грамадскіх аб'яднанняў краін Балтыі і Калінінграда аб стварэнні супольнай Каардынацыйна-кансультатываючай рады. У яе склад увайшлі прадстаўнікі найбольш буйных аб'яднанняў беларусаў вышэйззначаных рэгіёнаў: Ніна Савінава (Эстонія), Валянціна Піскунова (Латвія), Лявон Мурашка (Літва) і Іосіф Грэчка (Калінінград). Абранай радзе даручана распрацаваць статут і зарэгістраваць “Асацыяцыю беларусаў краін Балтыі і Калінінграда”. У добрай ініцыятывы няма дзяржаўных межаў, тым больш, калі гэта тычыцца пэўнага народа. У даным выпадку — беларускага. Я вітаю такое аб'яднанне, бо яно дасць магчымасць прыбалтыйскім беларусам кансалідавацца, часцей сустракацца, абменьвацца вопытам і праводзіць агульныя мерапрыемствы.

Гутарыў Віктар МАЦІОШЭНКА.

памяць

У Мінску адкрыты помнік супрацоўнікам Міністэрства унутраных спраў Беларусі, якія загінулі пры выкананні службовых абавязкаў.

дыякур'ер

ЧЫГУНАЧНЫЯ ПЕРАВОЗКІ ПАВЯЛІЧАЦА ЎДВАЯ

У Берліне адбылася сустрэча кіраўнікоў чыгунак Беларусі і Германіі, Расіі і Польшчы.

Галоўная тэма — пытанні павелічэння аб'ёмаў і паляпшэння якасці грузавых і пасажырскіх перавозак па Другім агульнаеўрапейскім калідоры (Берлін—Варшава—Мінск—Масква—Ніжні Ноўгарад).

Садзейнічаць гэтаму, на думку бакоў, павінны скарачэнне часу на правядзенне таможных і пагранічных фармальнасцей на кожнай з граніц, мадэрнізацыя інфраструктуры, увядзенне сістэмы электроннай перадачы інфармацыі, інтэнсіфікацыя тэхнічнага перааснашчэння лакаматыўнага і рухомага саставу, уключаючы пераход на сістэмы аўтаматычнага змянення шырыні каляі, зніжэнне кошту перавозак.

58-Я СЕСІЯ ЕЭК ААН

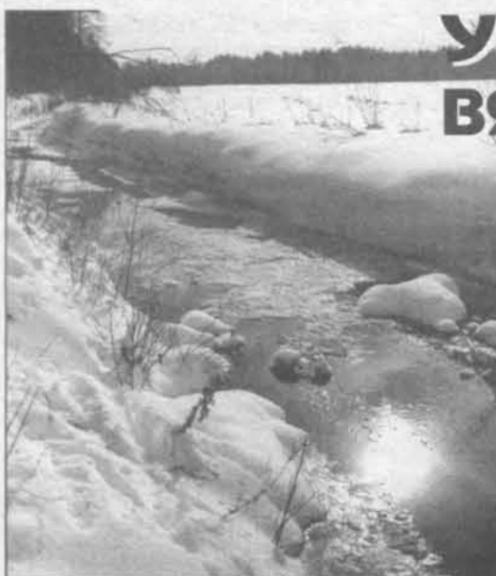
У Жэневе на 58-й сесіі Еўрапейскай эканамічнай камісіі (ЕЭК) ААН разгледжаныя праблемы з'вязаныя з вымярэння ўстойлівага развіцця, а таксама пытанні энергетыкі і транспарту ў кантэксце канцэпцыі ўстойлівага развіцця.

Адным з ключавых пытанняў сесіі стала рэфармаванне дзейнасці камісіі ў напрамку павышэння эфектыўнасці работы ААН, а таксама з улікам апошніх змяненняў сітуацыі ў рэгіёне.

Для Беларусі 58-я сесія ЕЭК мае важнае практычнае значэнне. У рэспубліцы пры падтрымцы ЕЭК ажыццяўляецца 6 праектаў у сферы энергаэфектыўнасці, краіна актыўна ўдзельнічае ў праграме ЕЭК “Навакольнае асяроддзе для Еўропы”.

Прэс-служба МЗС.

сітуацыя

У ЧАКАННІ ВЯСНОВАЙ ПАВОДКІ

Снегапады напрыканцы зімы ўхуталі ўсю Беларусь шчыльным покрывам. Як адрэагуюць на яго раставанне рэкі і вадаёмы?

На пачатку сакавіка прайшло пасяджэнне Камісіі па надзвычайных сітуацыях, на якім асноўнае месца заняло пытанне мінімізацыі наступстваў вясновай паводкі.

З асноўным даклдам выступіў намеснік міністра па надзвы-

чайных сітуацыях Барыс Барынгольц, які адзначыў, што ў гэтым годзе, мяркуючы па развіцці сітуацыі, маштабы паводкі не павінны выйсці за рамкі звыклых значэнняў. Крыгалам на рэках чакаецца ў другой палове сакавіка — пачатку красавіка, што крыху пазней, чым звычайна, і будзе суправаджацца ледзянымі заторамі з рэзкімі сутачнымі ваганямі ўзроўню вады. Дарэчы, ужо ця-

пер на рэках басейна Нёмана і Прыпяці назіраецца невялікі рост узроўню вады — 1-4 сантыметры за суткі. На большасці рэк, як чакаецца, вада выйдзе на пойму, падтапіўшы сельгасугоддзі.

У паводканебяспечных раёнах у асноўным гатовы да прыходу “вялікай вады”: на выпадак затаплення створаны запасы будматэрыялаў, прадуктаў, лекаў, неабходных для эвакуацыі насельніцтва сродкаў і тэхнікі. Барыс Барынгольц нагадаў пра 1999 год, калі адбылася апошняя буйная паводка: сітуацыя спачатку развівалася таксама даволі спакойна, але потым прыйшлося пахваллявацца.

Спецыялісты лічаць, што асноўны груз работы па мінімізацыі

наступстваў паводкі ляжа на плячы выбухаватэхнічных служб, якія павінны ліквідаваць ледзяныя заторы. Адназначалася таксама неабходнасць прыцягнення авіяцыі для патрульвання паводканебяспечных раёнаў. Сур'езную запэчочанасць у супрацоўнікаў МНС выклікае стан дамб у Столінскім, Пінскім раёнах).

Між іншым, як паведамілі ў Белгідраметцэнтры, у другой палове сакавіка чакаецца значнае пацяпленне — на поўдні тэмпература ўдзень падымецца да 7 градусаў. А значыць, хутка мы зможам даведацца пра сапраўднае становішча спраў з падрыхтаванасцю да паводкі.

Галіна ВІР.

РЫНАК НЕРУХОМАСЦІ. ЦЭНЫ РАСТУЦЬ І КУСАЮЦА

**З канца мінулага лета цэны на жылую нерухомасць, так званыя дру-
гасны рынак жылля, пачалі актыўна ўзрастаць. За пайгоду яны
павялічыліся ў Мінску прыкладна на 20-30 працэнтаў. Здавалася
б, узровень жыцця беларусаў не палепшыўся, адпаведна пакупніц-
кая здольнасць не стала вышэйшай, чаму тады такі скачок?**

— Прычын некалькі, — кажа спецыяліст вядучага сталічнага агенцтва нерухомасці Анатоль ЗВЯЗДЗІН. — Стала менш выстаўляцца кватэр на продаж. Попыт застаўся, а колькасць прапаноў зменшылася. Звычайна, калі кан'юнктура рынку змяняецца ў бок павышэння цэн, гаспадары не спяшаюцца прадаваць свае кватэры, "прытрымліваюць" іх, чакаюць, што іх кошт яшчэ больш узрасце.

— Яшчэ адна прычына звязана з тым, што жыллё будзецца адрасна па крэдытах, — тлумачыць Анатоль Мікалаевіч. Паўплывала на агульную сітуацыю і абмежа-

ванне на продаж тых кватэр, што былі пабудаваны з выкарыстаннем чарнобыльскіх ільгот (Указ кіраўніка дзяржавы ад 14.04.2000г. №185). Інакш кажучы, жыллё, якое зараз магло б прадавацца, чакае зручнага выпадку.

— Для спецыялістаў такое рэзкае павышэнне цэн было нечаканасцю?

— Так. Звычайна адбываецца сезоннае ваганне. Летам цэны альбо падаюць, альбо стабілізуюцца, а ўвосень пачынаецца іх уздым. А такія значныя скачкі цэн на кватэры выкліканы ўстойлівым павелічэннем попыту.

— А што датычыць арэнды па-

мяшканняў, цэны таксама ўзраслі?

— Цэны ўзраслі, але не так істотна. Самыя папулярныя кватэры, што арандуецца, — малагабарытныя. Аднапакаёвыя кватэры за 70–80 долараў "разыходзяцца" ў момант. Пакоі можна арандаваць за 35–50 долараў.

Сёння цэны працягваюць расці, але ўжо не так інтэнсіўна, як гэта было ўвосень. Па прагнозах Анатоль Звездзіна, вясной сітуацыя з цэнамі павінна стабілізавацца. Натуральна, што іх далейшы рост можа наогул замарозіць рынак нерухомасці.

Ёсць меркаванне, што ў бліжэйшыя сезоны на рынку ўсё ж з'явіцца дадатковае жыллё. Паколькі кошт аплаты камунальных паслуг істотна павялічыўся (сталі больш плаціць за электраэнергію, ацяпленне, ваду і г.д.), можна спрагназаваць, што з-за гэтай прычыны людзі будуць імкнуцца прадаваць вялікія кватэры, набываючы меншыя па плошчы, каб менш выдаткоўваць грошай на камунальныя плацяжы.

Усе гэтыя прычыны даюць падставы меркаваць, што рост цэн усё ж такі прыпыніцца і, можа, нават крыху знізіцца. Але рэзкага падзення, перакананы мой суразмоўца, не будзе.

Вольга НАВУМОВІЧ

ВОСЬ ЯКІЯ ЦЭНЫ НА КВАТЭРЫ ў СТАЛІЦЫ ўСТАЛЯВАЛІСЯ НА 1.02.2003 ГОДА (у ДОЛАРАХ ЗША):

катэгорыя кватэры	1-пакаёвая	2-пакаёвая	3-пакаёвая	4-6-пакаёвая
хрушчоўка (да 1970 года)	9,5—14,0 (тыс.\$)	12,5—18,5 (тыс.\$)	16,5—27,0 (тыс.\$)	22,0—25,0 (тыс.\$)
сталінка (да 1953 года)	12,0—18,5	19,0—45,0	21,0—56,0	30,0—80,0
у панэльным будынку	10,0—19,0	15,0—28,0	19,0—42,0	21,5—70,0
у новых дамах (з 1995 года)	12,0—22,0	ад 17,5	23,0—75,0	25,0—170,0

ІСЦІНЫ СЯМ'І ТАТАРЫНАВЫХ

**На Беларусь пераязджаюць жыць людзі з розных краін. Сёння мне
хацелася б расказаць пра маладую сям'ю, якая трапіла ў Мінск у
1996 годзе. Цяпер муж і жонка Татарынавы кажуць, што ў наш
край іх прывёў юнацкі максімілізм. Хацелася самастойнасці, а яшчэ
даказаць сабе і іншым, што здольныя нечага дасягнуць у жыцці.**

А прыехалі паасобку — вучыцца на юрыстаў у Інстытут сучасных ведаў. Ён з поўначы Расіі, яна з поўдня Украіны. Трапілі на адзін курс. Так што менавіта Мінску абавязаны сваёй сустрэчай. Наш сталічны горад быў больш-менш знаёмы толькі Юрыю, у якога ў Бабруйску жыла бабуля, былі знаёмыя. Ірына, успамінаючы сваё студэнцтва, кажа, што наўрад ці змагла б вывучыцца на Украіне за тую ж грошы, што на Беларусі. Па прыездзе была ўражана Мінскам, яго своеасабліваасцю.

Ужо тады маладыя людзі разумелі, што пачынаць будаваць жыццё трэба з сябе, са свайго ўнутранага свету. Вывучыліся. Юрый знайшоў працу. Было вяселле з вячаннем у царкве. Юрый і Ірына хацелі, каб сям'я была беспаслаўленай Богам, а дзеці нараджаліся толькі ў венчаным шлюбе. Іх дачка Крысцінае два гады. Маленькая прыгажуня живе ў любові і бацькоўскіх клопатах у прыгожым дагледжаным доме, дакладней, кватэры, у адным са спальных раёнаў Мінска. Дарэчы, бадай самай вялікай цяжкасцю было набыццё ўласнага жылля. Тады грамадзяніну Расіі атрымаць яго было цяжка, а Украіны — немагчыма.

Цяпер Іра працуе: чытае гаспадарчае права ў сваёй альма-ма-

тэр. Кажы, што выкладае не толькі спецыяльнасць, але імкнецца вучыць маладых людзей думаць і падыходзіць да жыцця адказна і разумна.

Увогуле гэта звычайная маладая сям'я, якая імкнецца рэалізаваць сябе там, дзе даводзіцца жыць. Таму мае і свае асаблівасці. Муж з жонкай ездзяць у паломніцкія паездкі. Нядаўна былі ў Пскова-Пячэрскай лаўры. Ірына кажа, што гэта дзіўнае месца: у які бок ні паглядзі, усюды царкоўныя купалы. Некалькі дзён працавалі паслушнікамі пры манастыры. Тады яны назіралі тое, што адны называюць божым знакам, іншыя — цудам: у час Хрэснага ходу людзі ўбачылі на небе крыж. Плакалі нават мужчыны. Пасля гэтага многія рэчы пераасэнсаваліся. Калі вярнуліся ў Мінск, Юрый захацеў нека ўдзельнічаць у царкоўным жыцці. Цяпер у вольны час дапамагае царкве, што ў Навінках, пад Мінскам.

А што ж настальгія? Ірына расказвае:

— Калі я еду да бацькоў і чую ў поездзе, на станцыях украінскую мову — часам слёзы з'яўляюцца на вачах. У такія хвіліны разумееш, што жыць трэба толькі на радзіме. Але потым эмоцыі пачынаюць сціхаць. Вязеш у Мінск касеты з украінскімі песнямі, кнігі на ўкраін-

скай мове, ну і ўспаміны, канешне. І жывеш па-ранейшаму.

Кажучы пра роднаснасць украінскай і беларускай культур, я думаю, што ўсё ж такі гэта розныя культуры, розны менталітэт, — працягвае Ірына. — Беларусы сапраўды больш спакойныя, разважлівыя людзі. Тут, мне здаецца, больш цёплыя, шчырыя чалавечыя зносіны, няма ваяўнічага нацыяналізму, што праяўляецца, да прыкладу, у заходняй Украіне. Ведаецца, мы жылі нейкі час у Маскве. Восць дзе я не магла б застацца. Там ніхто нікога не заўважае... Я часта думаю, як гэта людзі ад'язджаюць за акіяны і жывуць там? Там жа зусім іншае асяроддзе, мова.

— Калі ўжо гаворка зайшла пра мову, раскажыце, калі ласка, як вырашаецца гэтае пытанне ў вашай сям'і?

— Прыязджае бабуля з Украіны, звяртаецца да дачкі па-ўкраінску, маці мужа вьязе мову расійскай поўначы. Мы з мужам таксама размаўляем дома па-руску. А вось няня дачкі, Ксенія Іванаўна, цудоўна валодае беларускай мовай і гаворыць толькі на ёй. І мне гэта падабаецца. Такім чынам, мая дачка, спадзяюся, будзе ведаць тры славянскія мовы на дастойным узроўні.

Дарэчы, мы ж з мужам таксама вивучалі беларускую мову ў інстытуце. Я вельмі ўдзячная выкладчыцы Марыі Карповіч, якая змагла адкрыць для мяне яе прыгажосць. На лекцыях педагог змагла зацікавіць нас так, што я з задавальненнем хадзіла ў чытальную залу бібліятэкі, выконвала заданні па беларускай мове, даведвалася пра яе няпросты лёс.

Ва ўсім свеце людзі ганарацца прыналежнасцю да сваёй нацыі. Я рада, што нарадзілася ўкраінкай, але мой дом і радзіма маёй дачкі — Беларусь.

Алена СПАСЮК

Паважаньня сябры! Беларуска абіччына і многія адэскія паклоннікі творчасці Уладзіміра Мулявіна з глыбокім жалем успрынялі паведамленне аб заўчаснай смерці беларускага песняра. У апошнія два гады ансамбль "Песняры" двойчы выступаў перад адэсітамі, і кожны яго прыезд у Адэсу быў вялікім святам. Пад уражаннем трагічнай навіны многія, прыходзячы ў абіччыну, выказвалі нам спачуванне, дзяліліся сваімі пачуццямі ад зносі з У.Мулявіным. Дасылалі вам нататку Марыны Салаўёвай, а таксама вершы Аляксандра Бялінскага — паклоннікаў мэтра беларускай эстрады.

Фёдар КАВАЛЕВІЧ, старшыня НКАГ «Беларусь».

ГІСТОРЫЯ АЎТОГРАФА УЛАДЗІМІРА МУЛЯВІНА

На дварэ XXI стагоддзе. Год 2001. Адэская восень гартае лістоў старонкі. Горад заклеены афішамі: выставы, гастролі, канцэрты. Бягу — няма калі, няма калі, няма калі.

У гэты час у Адэсе толькі-толькі пачало работу нацыянальна-культурнае таварыства "Беларусь" — шукалі людзей, наладжвалі сувязі. Прабываючы па вуліцы Пушкінскай, сярод стракатаці афіш выхопліваю вокам нешта знаёмае і... заміраю: з афішы глядзіць легендарны вусач Мулявін... Не веру сваім вачам, чытаю: "Песняры", мастацкі кіраўнік народны артыст СССР і Беларусі Уладзімір Мулявін".

Толькі адзін канцэрт ва Украінскім тэатры, пачатак у 19.00, уваход па запрашальных білетах. Сутаргава ўспамінаю, колькі ж месцаў у тэатры. 960 ці 980? Карацей, 1 000, калі ўтрамбаваць.

Знаёмы тэлежурналіст пацвярджае, што канцэрт закрыты, прэсу не запрашалі. І просіць: "Калі прарвецца, пастарайся дамовіцца на інтэрв'ю хоць на тры хвілінкі. На пейзажэры паведамі, мы з любога канца горада за паўгадзіны дабра-ромся".

— Трэба трапіць і правесці тэлежурналіста. Адэса павінна ўбачыць Уладзіміра Мулявіна, — упэўнена заяўляе Фёдар Кавалевіч, старшыня беларускага таварыства.

Лёгка сказаць... Дапамагчы мог толькі цуд і "авось". Але замест безнадзейных доўгіх гудкоў тэлефонная трубка ажыла. "Уладзімір, — зачырчала я, не верачы сваім вусам, — Уладзімір Мулявін?" Я крычала так гучна, што, напэўна, было чуваць на ўсёй Дзержыбасаўскай.

"Уладзімір Мулявін", — супакоіў мяне голас. — "Уладзімір, гэта беларусы, мы не можам трапіць на канцэрт — няма білетаў". Ад хвалявання я забыла ўсе зараней падрыхтаваныя словы і імя па бацьку Мулявіна. "Прыходзьце, вас сустрэнуць ля службовага ўваходу". — "Уладзімір, — прасіла я, — хоць адно інтэрв'ю для тэлегледачоў".

"Колькі вас?" — "Чатыры чалавекі". — "Прыходзьце да 17 гадзін, паклічце адміністратара групы, вас прапусцяць", — паўтарыў вясёлы, але крыху стомлены голас.

Праз паўгадзіны мы сустрэліся ля Украінскага тэатра: вядомы адэскі тэлежурналіст Міхал Дзейч

Александр БЕЛІНСКИЙ

ВЕНОК КУМИРУ

Светлой памяці В.Мулявіна

Содрогнулась Москва
Не от танцев и песен,
Содрогнулась Москва
От воскресных известий.

Приоткройте на миг
Свои окна и ставни,
Знайте: умер кумир —
Легендарный Мулявин

Белоруссия в скорби,
Третий день льются слезы.
Минск от снега весь сгорблен,
Тихо плачут березы.

Отшел в мир иной
Superstar длинноусый,
Парень с русской душой
Стал душой белорусов.

Одаренный артист

з аператарам, старшыня беларускага таварыства Фёдар Кавалевіч і аўтар гэтых радкоў. Прывіталіся, парадаваліся ўдачы і накіраваліся да службовага ўваходу, дзе сустрэлі пануюру Наталлю Дабравольскую (кампанія "Новая Адэса", праграма "Культура"). На жаль, — развяла рукамі Наталля, — не пускаюць — пралятаем".

Даведаўшыся, што ў нас ёсць дамоўленасць аж з самім Мулявіным, дзяўчаты з тэлегрупы ажылі і замітусіліся. "Мы на эксклюзіў не прэтэндзем, хоць бы з залы паздымаць. І свет падтрымаем, і матэрыялам падзелімся, толькі дапамажыце прайсці, гэта ж "Песняры".

Карпаратыўная і чалавечая са-лідарнасць перамагла. Мы горда ішлі без білетаў, кантрамарак, дэпутацкіх значкоў і іншых ільгот і рэгалій. Пропускам нам служыла імя, але якое імя!

На сцэне распяваліся "Песняры" ў кашулях і джынсах — да канцэрта яшчэ дзве гадзіны. У маленькім, не кранутым еўрарамонтам пакоі нас сустрэў вялікі бард зямлі беларускай: вядомыя ўсяму свету вусы, дзіцячыя сінія вочы, нязменная цыгарэта...

Прыткнуўшыся ў куточку, думала: "Ты склаў свой агульнаславянскі ансамбль, маэстра... склаў са слухачоў, у музыкантаў застаецца твая музыка".

— У вас ёсць афіцыйны статус у Беларусі? — пачула, як звярталіся да Мулявіна журналісты.

— Ёсць статус нацыянальнага набытку, цяпер нам будуць студыю. І свабода ёсць, ніхто нас не абмяжоўвае, — адказаў песняр.

— Пра што вашы песні?

— Пра каханне, свабоду, адданасць — наогул жыццёвыя песні.

...Аператары збіралі апаратуру, зачалілі камеры. Восць і ўсё. Адэса ўсё ж убачыць і пачуе "Песняроў". Можна ісці. Прысеўшы ў холе, я курыла, супакоены Фёдар Кавалевіч піў мінералку. Да нас падшоў адміністратар групы і паклаў на столік два квткі: "Уладзімір Георгіевіч запрашае вас на канцэрт..."

Марына САЛАЎЕВА,

прэс-сакратар НКАГ
"Беларусь".

Не споет нам "Крик птицы"
И не выйдет на бис,
В пояс не поклонится.

Разлетелись по свету,
Как осенние стаи,
Песни добрые эти,
Растеклись ручейками.

И на веки веков
В наших душах остались
Голоса "Песняров" —
Журавлиные стаи.

Белый аист, взлетевший
Навсегда в поднебесье, —
Символ плачущих женщин
Над землей Полесья.

В небесах онемевших
Бьется крыльями птица.
40 дней и не меньше
Будет АИСТ кружиться.

29-30 января 2003 года

галерэя "брама"

вотна абавязалася дапамагчы працягнуць выратавальную саломінку тым, хто тоне ў патоку выстаў, разабрацца, "што ёсць што", тлумачаць мае татальныя наведванні вернісажаў.

Гэты нічым не вылучаўся і нічога не прадказваў... Імя Юліяны Пятровіч не было мне знаёма, хаця, як аказалася, яна ўжо ўдзельнічала ў міжнародных акцыях у Бельгіі і ЗША. Магчыма, я знаходзілася дзесьці па-за Беларусь і таму прапусціла тую самую значную рэспубліканскую выставу з яе ўдзелам і нават яе перамогамі: першая прэмія ў намінацыі "Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва" рэспубліканскай выставы "Час не стаіць і не чакае". 2002 год.

У прэстыжных і шматлюдных экспазіцыях — грэшная — не зафіксавала новае імя. Пачаўшы мучыць мяне, мае мастацтвазнаўчае сумленне хутка адступіла. Я раптам зразумела, што Юлія з тых мастакоў, якім супрацьпаказаны калектыўныя дзеянні і ўсякая "групаўшчына". Яна востра індывідуальная, смелая і самадастатковая (гэта рэдкі выпадак) і найбольш пераканана адлюстроўваецца ў кантэксце сябе самой. Прычым, гэтая думка мае і шэраг ускосных доказаў.

ФЕЕРЫЯ ПАЧУЦЦЯЎ І ПРЫВІДАЎ

"Мы жывём у чаканні вішань" — гаварыў паэт. Я жыву ў чаканні шоку. Вядома, мастацтва, эстэтычнага, пажадана з пазітыўным знакам. Калі не шоку, то хаця б стрэсу, зноў жа на глебе пластычнай навізны. Апошняга, бадай, дачакалася... Прычым, як звычайна, не там і не тады, дзе і калі меркавала. Аўтарскія перадачы на беларускім радыёканале "Культура", у якіх я абсалютна добраах-

Першы — сама назва выставы — "Мастацтва — яно мае!". Мастацтва, па Юліяне, ні на імгненне не абязлічваецца (не "гэта", а менавіта "яно") і ўсё — яе, без рэшты.

Магчыма, гэты размах (замах) — вынік манументальнасці мыслення, яго спецыфічнага маштабу (у 2001-м яна закончыла аддзяленне манументальна-дэкаратыўнага мастацтва Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў). Яе педагогі — дацэнт Віктар Нямцоў і прафесар Уладзімір Зінкевіч (загадчык кафедры) — кветкамі, словамі захаплення і прызнання "асвяцілі" персанальны вернісаж, які ярка і святочна абазначыў імя Юліяны ў галерэі Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

Культура выяўленчай плоскасці, жывапіснай паверхні, "фармацэравання" кампазіцый, прывітая, заўважым, многім выгукнікам манументальнай кафедры, у Юліі набыла асобна, індывідуальныя рысы.

Можна сказаць, што работы Ю.Пятровіч — гэта і жывапісная гра-

фіка, і графічны жывапіс. А яшчэ яе работы часам падобны на сярэньвяковыя вітражы або і на мазаіку эпохі мадэрна. А з эпохамі і стылямі ў Юлі адносіны кароткія: мастачка, нібы з камп'ютэра, дастае з архіва памяці (а яна даволі багатая, мяркуючы па ўсім, у яе асабістым адукацыйным фондзе) неабходны элемент і, творча яго пераасэнсаваўшы, уводзіць у тканіну сваіх кампазіцый.

Палітра яе асацыяцый шматобразная, выклікае то старажытныя рытмічна-дасканальныя мандалы, то экзатычна-дзікаватыя пластыку гагенаўскіх таіцянак, то складаназлучаныя язычніцкія татэмы, а то і ультрасучасныя абстрактныя пластычныя вытанчанасці.

Прадмет, чалавек, з'ява, фантазія, міф, успамін, якія трапілі ў поле

яе зроку і дакранання гэндзля, імгненна пераплетаюцца пад высокім аўтарскім градусам. Усё ў яе лістах жыве вольна і ў згодзе адно з адным. Дарэчы, зварот да язычніцтва, архаікі, "дзяцінства чалавецтва", чуллывай некранутасці — тэндэнцыя вострасучасная.

Работам Юліяны Пятровіч уласцівы нейкі татальны дынамізм усіх, без выключэння, састаўляючых. Пры гэтым рух "адбываецца" ўсё ж не хаатычна, а нібы на каруселі, якая круціцца ў розных плоскасцях. Гэткай своеасаблівай феерыяй пачуццяў і знакаў, сноў і прывідаў.

Вернісаж прыадкрыў натуру, якой наогул характэрныя асоба вытанчанасць і гармонія кантрастаў.

Ларыса ФІНКЕЛЬШТЭЙН, мастацтвазнаўца

НА ЗДЫМКАХ: Юліяна ПЯТРОВІЧ і яе работы: "Чаканне", "Міф". Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

знаходкі

Унікальнае гарадзішча

Удзельнікі археалагічнай экспедыцыі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта на раскопках старажытнага гарадзішча каля вёскі Рацонкі ў Віцебскай вобласці зрабілі ўнікальную знаходку.

Гэта гарадзішча, на думку вучоных, было заснавана ў канцы XI стагоддзя да нашай эры і праіснавала з перапынкамі да XIII стагоддзя.

Жыццё ў ім зарадзілася тады, калі людзі яшчэ не былі знаёмыя з жалезам, таму знойдзеныя тут прылады працы, зброя, прадметы быту і ўпрыгажэнні выраблены з косці і каменя.

А сенсацыйнай знаходкай стала абточаная костка з прадрэпанай на ёй рунічнай літарай "М" або "Р". Такое пісьмо ў той час было характэрным для скандынаваў. Ва Усходняй Еўропе прадметы з рунічнымі знакамі адзінаквы. Упершыню вялікая колькасць такіх знаходак была адкрыта мінскімі археолагамі на гарадзішчы Маскавічы, размешчаным усяго за чатыры кіламетры ад Рацонкі. Усе яны сталі цэнтральнымі экспанатамі ўніверсітэцкага музея.

І зноў "каменная казка"

Выставы мінералаў і вырабай з іх "Каменная казка" ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце ўжо сталі традыцыйнымі.

На чарговую ў Мінск з'ехаліся майстры ювелірнага справы, калекцыянеры, госці з усёй Беларусі, Расіі, Украіны і іншых краін. Асноўная мэта выставы-кірмашу — паказаць прыгажосць камяноў і ювелірнае майстэрства высокай якасці.

інтэрнэт-прасфор

ПЯТЫ БЕЛАРУСКІ ІНТЭРНЭТ-ФОРУМ

У красавіку адбудзецца чарговая V Беларуска-інтэрнэт-форум. На гэты раз асноўнай тэмай стануць пытанні развіцця інтэрнэту ў рэгіёнах Беларусі.

ПЕРШАЯ ДЗІЦЯЧАЯ КАМП'ЮТЭРНАЯ ШКОЛА Нарэшце ў Беларусі з'явілася першая дзіцячая камп'ютэрная школа "Даратэя". Знаходзіцца яна ў самым знакамітым мінскім інтэрнэт-кафе "СаюзOnline".

Для правядзення заняткаў школе выдзелены вялікая VIP-зала, 6 суперкамп'ютэраў. Да паслуг наведвальнікаў хуткаснае злучэнне з Інтэрнэтам, а таксама вялікая колькасць ліцэнзаваных інтэлектуальных камп'ютэрных гульніў.

"ЗЯМЛЯ СЛАВЯН"

Хутка з'явіцца камп'ютэрны гульні, заснаваны на славянскіх паданнях. За гэтую справу ўзяліся ўдзельнікі Беларускага праекта "Зямля славян". Па іх словах, галоўная задача гэтых гульніў — вярнуць чалавека ў тую час, калі славяне мелі сваю "некранутую прыродную веру, часта абагульненна называемую язычніцтвам".

"АДКРЫЎ" ГОМЕЛЬ

Адбылася прэзентацыя афіцыйнага сайта Гомельскага гарвыканкама "Адкрыў Гомель" (www.gorod.gomel.by).

Наведвальнікі сайта могуць атрымаць усю інфармацыю аб жыцці Гомеля з першых рук. Тут падрабязна прадстаўлены органы выканаўчай і заканадаўчай улады, інфармацыя аб эканоміцы горада, яго культуры і гісторыі, гарадскі фотаальбом.

Ксенія ЛАЗАРЧЫК.

афіша

У ПАЛОНЕ НЕВЯРТАЛЬНАГА ЭДЭМА

Спектакль "Згублены рай" Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Я.Купалы ў пастаўцы Валерыя Раеўскага і сцэнаграфіі Барыса Герлавана тактоўна сугучны аднайменнай п'есе А.Курэйчыка. Пачынаючы з біблейскай цытаты, якая гучыць у запісе, тэатр зусім не імкнецца ілюстраваць мудрыя пісанні Бібліі. Хаця імёны герояў спектакля сышлі з яе старонак і знаёмыя ўсім: Адам, Ева, Каін і Авель. Адсюль і вечныя тэмы пастаноўкі: дабро і зло, каханне і нянавіць, жыццё і смерць...

Мастацкае афармленне Б.Герлавана ў даным выпадку з'яўляецца геніяльна простым і вызначае ўмоўнасць прасторы. На поўнаасцю вызваленай ад бытавых рэчаў сцэне мы бачым толькі два празрыстыя памосты, якія перасякаюць адзін аднаго і нібы ўтвараюць два бязважкія под'ёмы, на якіх будуецца мізансцэны. Так уяўляецца мастаку і невялікі кавалачак зямлі, які насяляюць героі, і ў той жа самы час — бясконцы Сусвет, у якім таямніча ўмяшчаецца ўсё чалавецтва. Гэту прастору ўдала дапаўняе бяздоннае зорнае неба, што час ад часу ўзнікае на задніку сцэны. Колеры спектакля кантрастныя — пераважна чорны і белы. Святло чаргуецца з цемрай, ствараючы перапады на строю, змены дня і ночы. Гэты нечаканы прыём гульні цемры і святла надае містычны настрой усяму сцэнічнаму дзеянню і робіць яго цікавым і прыцягальным.

Спектакль, пастаўлены В.Раеўскім, вызначаецца разнастайнасцю мізансцэн: ад простых, нават аскетичных, на прасцэнніме, да сапраўды жывапісных на перакрываючых памостах-под'ёмах ("Адам і Ева", "Апель і Каін", "Маналог Каіна"). Яны спалучаюць у сабе не толькі буйныя планы, але і цікавую пластыку. І ў кожнай з такіх карцін

рэжысёр імкнецца наблізіць да гледача кожнага з герояў, падкрэсліць іх чалавечнасць, рысы цеплыні і абаяльнасці.

Ева ў выкананні С.Зелянкоўскай — прывабная, жыццярэдасная і іскрыстая. Яна нібы выпраменьвае святло і прыгажосць. Магчыма, такой і павінна быць першая жанчына: любячай, адданай, усёдаравальнай. Геранія С.Зелянкоўскай увесь час занята звычайнымі дамашнімі справамі. У адной з першых мізансцэн яна гатуе ежу ля вогнішча, корміць сыноў і мужа. Вяжа нейкае цудоўна-бязважкае, пакуль яшчэ незямное адзенне. І толькі іншы раз на імгненне прыпыняецца, убачыўшы сваё адлюстраванне, таму што нарэшце зноў згадвае сваю жаночую сутнасць. Ціха, закахана звяртаецца да Адама: "...Яшчэ прывабліваў цябе?.. Як жонка... Яшчэ прывабліваў?.." Здаецца, гэта патрэба ў каханні закладзена ў ёй з нараджэння, даравана Госпадам і не знікне, пакуль Зямлю не паглыне цемра. Таму і цягнецца Ева да Адама, як да промняў святла. У голасе герані С.Зелянкоўскай гучаць пяшчотныя, нефальшывыя ноты ва ўза-

емаадносінах з мужам і сынамі. Яе рай знаходзіцца там, дзе яны.

Цікавым, пераканаўчым у спектаклі атрымаўся Авель у выкананні А.Кавальчука. Акцёр дэманструе высокі прафесіяналізм. Ён арганічны ў вобразе. Авель А.Кавальчука — дужы, моцны і прыгожы чалавек. У ім сапраўды ёсць штосьці першаданнае: непасрэднасць, нястрыманасць, буянства пачуццяў. Няма сумнення ў тым, што Авель любіць свайго брата Каіна, але заўсёды нека па-дзіцячаму, найўна імкнецца даказаць сваю правату. Эмоцыі, сіла, задавальненне працай і самім жыццём перапаўняюць усю яго істоту. Бясспрэчна, Авель — адна з лепшых ролей Андрэя Кавальчука на сцэне Купалаўскага тэатра.

На маю думку, прынцыпова важнай стала і роля Каіна для І.Дзянісавы. Менавіта ў "Згубленым раі" акцёр здолеў адыйці ад штампаваных створаў амплуа стомлена-іранічнага сучаснага героя. Каіну І.Дзянісавы ўласцівы ўнутраны засяроджанасць, стрыманасць, тонкасць ва ўзаемаадносінах з маці і братам.

Пранікнёныя, высока-напружаныя ноты кранаюць у маналогі Каіна, у яго высакародна-шчырым звяртанні да Госпада, у яго адмове ад Эдэма і адзінай просьбе — дараваць уласнаму бацьку, узяць яго ў рай, таму што з усіх чатырох людзей... Зямлі толькі Адам не можа жыць без блакітнага неба, салодкага паху і смаку дзівосных пладоў Эдэма. Несвядомым, фантастычным становіцца і загойства Авеля. Самым першым загойствам на планеце. Нібы прывід — белы снег афарбоўваецца ў чырвоны колер і патанае ў цемры. Магчыма так — балючай, крывавай хваляй — прыйшло зло на халодную, яшчэ не сагрэтую цяплом Зямлю.

Вобраз Адама, створаны актёрам М.Кірычэнкам, на мой погляд, выбіваецца з актёрскага ансамбля. Адам у спектаклі існуе сам па сабе. Знешне прывабны, статны мужчына, унутрана амаль на працягу ўсяго сцэнічнага дзеяння застаецца халодным і раўнадушным. Статка вобраза не пераадоўваецца нават у самых трапяткіх дыялогах з Евай, змацяянальна-кранальным маналогам, дзе, дарэчы, і павінен быў раскрыцца яго характар. Адам М.Кірычэнкі занадта жорсткі і абыякавы да звычайнага зямнога існавання. Выгнанне з Эдэма стала для яго трагедыяй. Жыццё страціла сэнс. Яму не да кахання і не да Евы.

Спектакль надзвычай сугучы нашаму няпростае часу, які трываеца на мякы — дваццатае стагоддзе ўжо мінула, а новае толькі пачалося. Чалавецтва працягвае сваё захапляючае падарожжа. І колькі будзе доўжыцца жыццё на Зямлі, мы па-ранейшаму будзем знаходзіцца ў палоне нашых недасягальных пачуццяў і падманлівых мар, у палоне ўсё таго ж згубленага Адама і Еваю раю.

Вераніка ЯРМАЛІНСКАЯ.

НА ЗДЫМКУ: сцэна са спектакля.

**VII МІЖНАРОДНЫ
ФЕСТИВАЛЬ ПРАВАСЛАўНЫХ
ПЕСНАПЕННЯў ПРАЙШОў
У МІНСКУ ПА
БЛАГАСЛАВЕННІ
МІТРАПАЛІТА МІНСКАГА І
СЛУЦКАГА ФІЛАРЭТА,
ПАТРЫЯРШАГА ЭКЗАРХА
ўСЯЕ БЕЛАРУСІ.**

ФЕСТИВАЛЬ ПРАВАСЛАўНЫХ ПЕСНАПЕННЯў

павысіць свой выканаўчы ўзровень.

Адрозненнем VII фестывалю сярод аналагічных музычных падзей з'явілася выкананне вядомага распеву як старажытнага статутага спеву; выкананне песнапення праваслаўнай царкоўнай музыкі сучаснага аўтара (для свецкіх калектываў). Гэта абавязковая ўмова ўдзелу ў конкурснай праграме.

На VII Мінскім міжнародным фестывалі праваслаўных песнапенняў выступілі больш за 40 харавых калектываў з Беларусі, Украіны, Расіі, Латвіі, Югаславіі, Польшчы. Сярод іх — 9 дзіцячых калектываў агульнаадукацыйных, музычных і нядзельных школ і Дамоў культуры.

Гасцямі і ўдзельнікамі фестывалю сталі царкоўнапрыходскія, самадзейныя і прафесійныя хары. Сярод іх — сямейны вакальны ансамбль Зотавых "Жывая даўніна", у якім спяваюць бацькі (былыя салі-

сты сусветна вядомага ансамбля "Сырын") і іх дзеці; фальклорна-этнаграфічны ансамбль "Някрасаўскія казачаты" прадставіў старажытныя тэтрафонны і мелізматычны стылі спеву, якія з'яўляюцца асновай усходнеславянскай раннесярэднявечнай музычна-пеўчай культуры; духоўна-праваслаўны хор інжынерных войскаў Узброеных Сіл Расійскай Федэрацыі пры Свята-Смаленскай Зосімавай пустыні, Ансамбль песні і танца Беларускай ваеннай акругі; данская харавая калектыва "Анастасія" і камерны хор "Санорус"; юнацкі ансамбль "Балтыка" і хор харкаўскага музычнага вучылішча; пецяярбургскі квартэт "Nota bene", у складзе якога спяваюць артысты драматычных тэатраў, і многія іншыя.

Адкрыўся фестываль Боскай літургіяй у Мінскім кафедральным саборы. У дзень адкрыцця і закрыцця фестывалю ўдзельнікі спя-

валі амаль ва ўсіх храмах горада. У рамках фестывалю прайшоў вечар духоўнай паззіі "Дзіўныя справы Твае, Госпадзі", дзе прагучалі сучасныя духоўныя вершы і аўтарскія песні. Прайшлі таксама выстава віцебскіх мастакоў "Шануй, Госпадзь, беларускі край" (сумесна з Дзяржаўным музеем гісторыі тэатральнай і музычнай культуры) і выстава дзіцячай народна-прыкладнай творчасці (сумесна з ПК "Золак"), фестываль відэафільмаў праваслаўнай тэматыкі "И мзду трудов приявшии" (сумесна з РУП "Белвідацэнтр"), "круглы стол" па пытаннях сучаснай праваслаўнай культуры (сумесна з ЕГУ).

Адбыліся канцэрты ў розных залах Мінска, а таксама ў вайсковых часцях, калоніях, бальніцах, дзіцячых дамах, дамах састарэлых. Частка сродкаў ад канцэртаў пералічана на будаўніцтва Нацыянальнай бібліятэкі.

Цікаваць да фестывалю праявілі вучоныя-мастацтвазнаўцы, дырыжоры і грамадскія дзеячы Масквы, Пецяярбурга, Польшчы.

Вялікае значэнне фестываль мае для вырашэння пытанняў духоўна-маральнай адукацыі і выхавання, якія так востра стаяць у сучасным грамадстве. Малітвенны зварот да Усявышняга дапамагае набыць ту надзею, той душэўны спакой, без якога немагчыма стварэнне. Бо, як было сказана Мітрапалітам Філарэтам, "абуджэнне ў чалавеку духоўнага пачатку, дапамога яму ва ўсведамленні сябе асобай непаўторнай, выхаванне ў ім пачуцця дабрыні да сабе падобных — гэта справа першай важнасці. Будзе ў душы людской мір і парадак — будзе прыстойна і ў нашым грамадстве".

Ларыса ГУСТАВА,
дырэктар фестывалю.

**ПРАМОўЛЕНАЕ
«ГОЛАСАМ ДУШЫ»**

У касцёле святога Роха, што на Залатой горцы ў Мінску (у вольны ад каталіцкай службы час ён выкарыстоўваецца як камерная зала Беларускай дзяржаўнай філармоніі), адбылася цікавая і значная як у рэлігійным, так і культурным жыцці краіны падзея. Маём на ўвазе прэм'еру "Сакраментальнай пазмы" Алены Атрашкевіч на словы Васіля Жуковіча. Ідэя стварэння належыць пробашчу касцёла святых Сымона і Алены Уладзіславу Завальнюку. Выконваў твор хор гэтай жа святыні пад кіраўніцтвам Тацяны Гажэўскай.

Тацяна ГАЖЭўСКАЯ.

Зазначана тут чатырох прозвішчаў, мяркую, больш вядомыя ксёндз Уладзіслаў Завальнюк і паэт Васіль Жуковіч. Першы з названых не толькі дбайна выконвае свае святарскія абавязкі, але і чынна ўдзельнічае ў грамадскім і культурным беларускім жыцці. Творчай апантанасцю вызначаецца і жыццёвы шлях Васіля Жуковіча. Ён на працягу некалькіх дзесяцігоддзяў плённа выяўляе сябе ў паззіі, вядомы і як аўтар тэкстаў, на якія кампазітарамі створана шмат песень (яны, дарэчы, склалі асобны зборнік — даволі рэдкі выпадак для паэта).

Імя бясспрэчна здольнай і цікавай кампазітаркі Алены Атрашкевіч менш вядомае па той прычыне, што да нядаўняга часу яна жыла ў Маладзечне. Асабіста я ўпершыню пазнаёміўся з кампазітаркай летась на вечарыне ў Доме дружбы, дзе выступаў яно ўзгадаваны падлеткавы калектыв. Відовішча было вельмі яркім і ўражлівым.

Згадаў гэты эпізод яшчэ і па той прычыне, каб чытач здолеў уявіць творчы дыяпазон Алены Атрашкевіч. Бо там музыка стваралася з выразнай арыентацыяй на дзіцячае выкананне, тут — для дарослых, там — для эстрады, тут — найперш для вернікаў.

А цяпер колькі слоў пра самую маладую ў гэтым творчым калектыве — дырыжора Тацяну Гажэўскую. Маладосць, як вядома, не заганя, а радасць. І ў Тацяны ўсё яшчэ наперадзе. Але ўжо ёсць і выразны творчы набыткі. Гэта, перш за ўсё, выпешчаны, пастаўлены ёю на ногі хор "Голас душы". Асноўную частку гэтага калектыву складаюць студэнткі розных вышэйшых і сярэдніх навучальных устаноў Мінска. Апрача ўдзелу ў літургіі касцёла, хор вядзе актыўнае духоўнае жыццё, выступаючы на розных хрысціянскіх сустрэчах. «Голас душы» — паўнапраўны ўдзельнік розных канцэртаў, конкурсаў і фестывалю як на аб-

шарах Беларусі, так і за яе межамі. З вышэйшых дасягненняў хору варта назваць першую прэмію на III Міжнародным фестывалі ў Польшчы ў 2000 годзе, першую прэмію на IX Міжнародным конкурсе "Магутны Божа" ў Магілёве ў 2000 годзе, першую прэмію і Гран-пры на IV Міжнародным фестывалі ў Польшчы ў 2002 годзе. Карацей, гэта калі не самы лепшы, то адзін з лепшых хароў у Беларусі.

Як пераконваемся, у стварэнні "Сакраментальнай пазмы" ўдзельнічаў калектыв са своеасаблівых творчых асоб. Іх яднанне, як зазначалася напачатку, адбылося вакол пададзенага святаром Уладзіславам Завальнюком ідэі, вельмі значнай, высокай, але няпростай для мастацкага ўвасаблення. Гэта, мабыць, найперш адчуў паэт Васіль Жуковіч, які да сюль выяўляў сябе ў вершах лірычнага і грамадзянска-патрыятычнага гучання. Тут жа перад ім паўстала задача перакласці на мову паззіі сутнасць і значэнне сямі святых Сакрамантаў каталіцкага Касцёла: Хросту, Бежмавання, Эўхарыстыі, Пакаяння, Намашчэння хворых, Святарства і Шлюбу. Напэўна, далёка не ўсе чытачы разумеюць сэнс гэтых найважнейшых момантаў рэлігійнага жыцця. Таму дазволю сабе сцісла патлумачыць іх сэнс.

ХРОСТ — першы са Святых Сакрамантаў у жыцці, які збаўляе чалавека ад першароднага і іншых грахоў, напэўняе душу Божай ласкай і радасцю, далучае да супольнасці з Богам, Касцёлам і вернікамі. Гэта фундамент, пачатковы этап кожнага хрысціянства на шляху да вечнага збаўлення.

БЕЖМАВАННЕ — гэта Сакрамант, праз які Дух Святы ўмацоўвае хрысціянства, каб ён можна вызнаваў сваю веру, абараняў і паводле яе жыў. Бежмаванне дае

сем Дароў: дар мудрасці, розуму, умеласці, мужнасці, богабажнасці, парады, набожнасці.

ЭўХАРЫСТЫЯ яшчэ раз напамінае нам аб мукх Хрыста, аб трагічным лёсе Сына Божага і Чалавечага.

ПАКАЯННЕ — Сакрамант, праз які святар у імя Езуса Хрыста адпускае нам грахі, учыненыя пасля Святога Хросту, і дапамагае стаць лепшымі.

У гэтым творы Сакрамант пакаяння пададзены ў своеасаблівай і незвычайнай форме. Цэнтральным момантам часткі становіцца агульная малітва.

НАМАШЧЭННЕ ХВОРЫХ. Праз гэты Сакрамант Езус умацоўвае цяжка хворага чалавека, адпускае яму грахі, дае сілы супрацьстаяць спакусам, нясе сучаснае ў цярдзенні і духоўнае, а магчыма, і фізічнае аздаравленне.

СВЯТАРСТВА — Сакрамант, які дае права абвясчаць Слова Божае, складаць ахвяру Святой Імшы і ўдзяляць Святыя Сакраманты. Святары — гэта людзі, абраныя Богам і ўзмоцненыя асаблівымі ласкамі. Цэнтрам гэтай часткі становіцца асоба святара, яго разважанні аб пакліканні.

ШЛЮБ — Сакрамант, у якім ахрышчаныя мужчына і жанчына, злучаныя непарыўным саюзам, атрымліваюць Божую ласку для сямейнага жыцця і хрысціянскага выхавання дзяцей, ствараючы супольнасць жыцця і любові.

Апрача сямі асноўных частак, "Сакральная пазма" мае пралог, у якім распавядаецца пра кваласць і хісткасць зямнога

шляху, пра спрадвечнае імкненне чалавечай душы да вечнасці і збавення, да свайго Творцы, а таксама эпілог, які ў своеасаблівай форме падсумоўвае, сканцэнтравана выяўляе галоўную думку твора: "Усё ў жыцці трымаецца на любові... на любові Госпада Бога да нас грэшных, на нашай любові да Нябеснага Айца, Езуса Хрыста і Духа Святога, да святых, малітваў і споведзі, да бацькоў, да бліжняга, да Радзімы — хай гэта любоў не знікае!"

Цяпер, мяркую, чытач зразумеў, якія цяжкасці паўсталі перад творчым калектывам у час стварэння, а потым і выканання "Сакраментальнай пазмы".

У пазме прагледжаны дзве мужчынскія ролі. Для выканання партыі саліста-спевака запрасілі студэнта кансерваторыі Андрэя Куліковіча, які, нягледзячы на маладосць, ужо ўдала заявіў пра сябе на сцэне опернага тэатра, бо мае прыгожы голас — барытон.

Важнай у творы з'яўляецца таксама роля чытальніка (Святара), якую выканаў Кірыл Ліпай. Яго словы, а гэта падабраныя з Бібліі цытаты, гучалі своеасаблівым значынам перад кожнай новай часткай пазмы і такім чынам тлумачылі яе змест.

Выконваць жаночую сольную партыю запрасілі Алену Таболіч, чыё аксамітнае сапрапа вельмі кранальна ўспрымалася ўдзячнай публікай. А як міла і ўзрушліва гучаў званочкам галасок Віктарыі Падвербнай, якая выконвала сола дзіцяці! І над усімі, нібы з высокага неба, у гарманічным суладдзі з галасамі артыстаў урачыста і прасветлена гучалі арганныя мелодыі ў выкананні выпускніцы Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Алены Усніч. Такое гарманічнае ўвасабленне высакароднай задумкі не магло не знайсці водгуку ў сэрцах і душах тых, каго сабраў у той памятны вечар пад сваімі скляпеннямі з мілай ласкі пробашча Міхала Сапеля касцёл святога Роха.

Гісторыя ведае шмат выпадкаў плённага супрацоўніцтва мастакоў з праваслаўнай царквой і каталіцкім касцёлам, калі высакародныя хрысціянскія ідэалы натхнялі творцаў на высокія мастацкія адкрыцці, што надоўга перажылі свой час і на вечна засталіся ў залатым фондзе чалавечай цывілізацыі. Будзем спадзявацца, што такое яднанне ідэі і душы яшчэ неаднойчы адбудзецца і на нашай беларускай творчай ніве, у падаранай нам самім Госпадам Богам мове.

Яўген ЛЕЦКА.

**УЗАЕМАДЗЕЙНІЧАЮЦЬ
ПАГРАНІЧНІКІ І
ПРАВАСЛАўНАЯ ЦАРКВА**

Падпісана пагадненне паміж пагранічнымі войскамі Рэспублікі Беларусь і Беларускай праваслаўнай царквой.

Вяртанне воінства да сапраўды духоўных, хрысціянскіх і ваенна-патрыятычных каштоўнасцей знаходзіць разумеенне і падтрымку ў камандавання пагранічных войскаў Рэспублікі Беларусь. Яно стала дзейсным стымулам да развіцця ўзаемаадносін паміж пагранічнымі войскамі і Беларускай праваслаўнай царквой, якія будуецца на прынцыпах выканання заканадаўства Рэспублікі Беларусь, павагі права ваеннаслужачых на свабоду сумлення, уліку асаблівасцей пагранічнай службы, павагі да канфесійнай і ваенна-прафесійнай культуры, традыцый праваслаўнай царквы і пагранічных войскаў.

Усведамляючы неабходнасць і значнасць далейшага развіцця ўзаемадзеяння, старшыня Дзяржаўнага камітэта пагранічных войскаў генерал-лейтэнант А. Паўлоўскі і Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі заключылі Пагадненне аб супрацоўніцтве паміж пагранічнымі войскамі Беларусі і Беларускай праваслаўнай царквой.

ХРАМЫ БЕЛАРУСІ

Царква Трох Свяціцеляў у Магілёве.

ЮВЕЛІРНЫЯ ФАНТАЗІІ ПЯТРА ЯКУБУКА

Наш зямляк Пётр Якубук — актыўны член Беларускай суполкі ў Ялце. Зусім нядаўна ён адзначыў 65-годдзе з дня нараджэння.

З гэтай нагоды ў Лівадзійскім палацы-музеі Ялты, а таксама ў выставачнай зале Саюза мастакоў Крыма ў Сімферопалі былі наладжаны яго юбілейныя выставы, якія засведчылі, што Пётр Якубук — сталы майстар-ювелір з выразнай індывідуальнасцю.

Нарадзіўся Пётр Якубук у вёсцы Дзямянавічы Камянецкага раёна на Брэстчыне. Пазнаваць жыццё яму давялося ў гады ваеннага ліхалецця. У 1943 годзе 5-гадовы хлопчык быў паранены асколкам ад разрыву нямецкай бомбы. Ваеннае ліхалецце і гэта раненне накладалі адбітак на ўвесь лёс Пятра Якубука.

Пасля вайны Пятрусь апынуўся ў Кобрынскім дзіцячым доме. Потым рамеснае вучылішча ў Даўгаўпілсе, якое рыхтавала судовых механікаў. Але стан здароўя не даў магчымасці выйсці ў мора. Зноў вярнуўся ў Кобрын. Працаваў на рамонтным заводзе слесарам. Адначасова атрымліваў у вярхняй школе сярэдняю адукацыю. У 18 гадоў стаў інвалідам II групы. Што рабіць? Жыццё толькі пачынаецца, а з інваліднасцю па гэтай спецыяльнасці працаваць не дазвалялі.

Пётр Рыгоравіч па жыцці аптыміст, любіць гумар, на яго твары заўсёды ўсмешка. З дзяцінства яго цягнула да мастацтва, да ўсяго прыгожага. Марыў стаць прэфэсійным танцорам. Сярод удзельнікаў харэаграфічнага гуртка яму не было роўных. У 1949 годзе яго прэміравалі птуцёйкай ва ўсесаюзны лагер "Артэк". Гэта была першая паездка да Чорнага мора. Добра давалася Петрусь і маляванне ў школе. Пётр Чыпышаў, настаўнік па маляванні і чарчэнні, нібы напрачыў яму, аднойчы сказаўшы: "Ты, Пятрок, абавязкова станеш мастаком".

З вялікай удзячнасцю і любоўю ўспамінае Пётр Рыгоравіч сваю другую маці па Кобрынскім дзіцячым доме — Валяціну Сакалоўскую. Яна прыняла яго, як сына, пасля вяртання з Латвіі. А потым параіла і благаславіла на паступленне ў Мінскае мастацкае вучылішча.

"Я шчаслівы чалавек, — гаворыць Пётр Рыгоравіч, — бо на сваім шляху сустрэў шмат добрых лю-

дей, сярод іх дырэктар сталічнага мастацкага вучылішча — Іван Краснеўскі". Калі Пятрусь не набраў адпаведных балаў і яго не залічылі ў вучылішча, то, дзякуючы намаганням Івана Рыгоравіча, Пётр Якубук па рашэнні Міністэрства адукацыі быў залічаны вольным слухачом на першы курс вучылішча. Паспяхова яго закончыў і быў пераведзены на II курс ужо як паўнапраўны навучэнец. "У станаўленні мяне як мастака, — адзначае Пётр Якубук, — шмат зрабіў выкладчык вучылішча па малюнку і кампазіцыі Акім Шаўчэнка". На жаль, сустрэцца настаўніку і вучню больш не давялося, але васьм работ і адначасова дэманстраваліся на юбілейнай выставе ў Кіеве, прысвечанай 1500-годдзю заснавання горада.

Кожны год у час летніх канікулаў па прафсаюзных курсоўках Пётр адпачываў у Ялце. Тут у курортнай паліклініцы ён і лячыўся, і бескарысліва працаваў у якасці мастака-афарміцеля. І калі атрымаў у 1963 годзе вольны дыплом, то паехаў у Ялту, бо яго тут ведалі і чакалі.

У Ялце пачынаюцца сур'ёзныя пошукі творчага шляху, тут Пётр Якубук спрабуе свае сілы ў розных жанрах: піша алеем, акварэлю, пастэллю, стварае першыя ювелірныя вырабы, асвойвае складаныя тэхнікі, якія здаўна прымянялі майстры ювелірных спраў.

1969 год. Пётр Якубук прыйшоў у Ялцінскія вытворча-мастацкія майстэрні, дзе працуе і па сённяшні дзень. З гэтага часу пачынаецца актыўнае творчае жыццё мастака. Ён упершыню ўдзельнічае ў абласной выставе як майстар прыкладнага мастацтва. Пётр Рыгоравіч успамінае, што калі ў Ялце была выстаўлена першая яго калекцыя ювелірных вырабаў, то яе ўкраві. Старшыня Крымскага Саюза мастакоў Леанід Лабінок (дарэчы, таксама бела-

рус) тады сказаў: "Па-першае, дрэннае не крадуць, а па-другое, будзе ў цябе шчаслівы лёс у выставах". Як у ваду глядзеў зямляк.

Дэбютаваў з ансамблем "Валхва" ў 1972 годзе на Усесаюзнай мастацкай выставе ў Манежы. Потым высокую адзнаку атрымала яго калекцыя "Таўрыда" на 4-й Міжнароднай выставе біжутэрыі ў горадзе Яблонцы (Чэхаславакія) у 1974 годзе.

У 1982 годзе вырабы Якубука — ансамблі "Урачысты", "Сюзор'е Скарпіёна", брошка "Маўчанне" — былі прадстаўлены на Выставе дасягненняў народнай гаспадаркі СССР і адзначаны дыпламам.

Для сваіх ювелірных вырабаў майстар выкарыстоўвае розныя прыродныя матэрыялы: малахіт, каралы, агаты, сердалікі. Першым на Украіне пачаў працаваць з перламутрам. Яго талент праяўляецца ва ўменні стварыць мастацкія вобразы, навіяны ўспрыманням прыроды. Напрыклад, у калекцыі "Учан-Су" кавалачкі горнага крыштала і невялікія падвескі бялюткага металу зіхацяць і іскрацца, нібы пырскі вадапада.

У рознай тэхніцы, з выкарыстаннем камянеў выканана серыя ювелірных вырабаў па славянскіх народных матывах — "Ручнік", "Тройка", "Славянка", "Спадарынька" і іншыя. Прысутнічаюць і беларускія вобразы (тэмы), выкананыя ў камені і метале.

У 1990 годзе Пётр Рыгоравіч быў прыняты ў члены Саюза мастакоў Украіны. З 1970 года з'яўляецца кіраўніком і настаўнікам групы майстроў дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, створанай па яго ініцыятыве.

Пастаянна ўдзельнічае ў выставах-кірмашах Мастацкага фонду Украіны. Яго ювелірныя вырабы выстаўляліся ў мастацкіх салонах Кіева, Мінска, Масквы, Ленінграда, Закаўказзя, Сярэдняй Азіі...

Мастак марыць наладзіць выставу сваіх вырабаў у Мінску і на Брэстчыне.

Пажадаем яму творчых поспехаў і здзяйснення заповітнай мары.

Віталь БАРТОХАЎ,

член праўлення Крымскага Беларускага культурна-асветнага таварыства.

НА ЗДЫМКУ: Пётр ЯКУБУК у сваёй майстэрні.

Фота А.МАСЕНАСА.

ЛІТВА, ВІСАГІНАС

У Вісагінасе шмат творчых нацыянальных калектываў, якія сваёй дзейнасцю ўпрыгожваюць культурнае жыццё горада. Сярод іх прыкметнае месца займае ансамбль "Світанак" Беларускага культурнага цэнтра "Крок". Нядаўна гэты калектыв адзначыў сваё пяцігоддзе і прапанаваў на суд глядачоў юбілейную праграму "Нашы першыя пяць год". Канцэрт адбыўся ў ДК "Банга".

ЮБІЛЕЙНЫ КАНЦЭРТ "СВІТАНКА"

У саставе самадзейнага ансамбля больш за 20 чалавек. Спевы для іх паступова сталі захапленнем, без якога жыццё губляе фарбы і робіцца пустым. Мастацкі кіраўнік калектыву Людміла Віткоўская лічыць, што ансамбль сабраў самых таленавітых беларусаў горада.

— Некаторым больш удаецца спяваць жартуючыя песні, камусьці лірычныя, а для іншых моцны бок — танец. Мы цэннім і любім усё і імкнемся, каб здольнасці людзей, якія праявілі цікавасць да народнай творчасці, развіваліся, — гаворыць кіраўнік ансамбля.

Юбілейны канцэрт — гэта свайго роду вынік творчай дзейнасці. Гледчы ўбачылі не проста набор песень, а цэлы спектакль, сцэнарый якога напісаў Сяргей Шабадалаў.

Абагачаюць калектыв і частыя паездкі з канцэртамі: аб'ездзілі амаль усю Літву, пабывалі ў Эстоніі, Латвіі, Беларусі, Фінляндыі.

З нагоды юбілею ансамбль павіншаваў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Беларусь у Літве У. Гаркун, старшыня Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Беларусі С.Буко. "Світанку" ўручана Ганаровая грамата ад міністра культуры Беларусі Л.Гуляк. Мэр Вісагінаса В.Рачкаўскас таксама ўзнагародзіў калектыв граматай, адзначыў яго дасягненні ў прапагандзе беларускай народнай творчасці ў Літве і за мяжой, пажадаў "Світанку" новых цікавых маршрутаў.

УКРАЇНА, ЧАРНІГАЎ

НАПІШЫЦЕ "СЯБРАМ"

Нацыянальна-культурнае таварыства беларусаў горада Чарнігава "Сябры" правяло ўрачыстую вечарыну, якая мела вялікі грамадскі рэзананс.

Айцец Яўген Орда справіў царкоўную службу на беларускай мове з малітвамі за беларускі і ўкраінскі народы. Затым хор суполкі выканаў калядкі і віншаванні на беларускай мове.

Старшыня таварыства беларусаў Галіна Варажбіт звярнулася з віншавальнымі словам да прысутных у царкве таксама на беларускай мове. Пасля кожнай калядкі гучалі віншаванні Аксаны Орды, Веры Бескаравайнай, Тамары Дзіміцеркі!

З цёплымі словамі выступілі кіраўнік аб'яднання беларускіх суполак Літвы Л. Мурашка, намеснік старшыні Дэпартаменту нацыянальных меншасцей Літвы В.Відман, дырэктар школы "Ateities" С. Астравух. Сярод ганаровых гасцей былі тэхнічны дырэктар ІАЭС Г. Негрывада, кіраўнікі беларускіх суполак з Шальчынкія, Швянчоніса, Шаўляя, Вільнюса, настаўнікі Віленскай беларускай школы імя Ф.Скарбыні. Прывіталі "Світанак" прадстаўнікі іншых нацыянальных таварыстваў Вісагінаса.

Аднак самі артысты ў дні юбілею больш думалі не аб сваіх поспехах, а аб тым, што яшчэ шмат не зроблена і ім ёсць над чым працаваць, што трэба ўдасканаліваць сваё выканаўчае майстэрства. У Людмілы Віткоўскай мноства планаў. Ці ўдасца іх рэалізаваць, пакажа час: цяжкасцей хапае. Але за плячыма — моцная група падтрымкі: каардынатар БКЦ "Крок" Алег Давідзюк, савет цэнтра, сваякі і сябры, аматары беларускай песні.

Калектыву не меў бы будучыні, калі б не рыхтаваў сабе замену. У юбілейным канцэрте прынялі ўдзел вучні беларускіх класаў (3в, 7в, 9в) школы "Ateities", якія парадавалі глядачоў непасрэднасцю і шчырасцю выканання.

Новых светлых світаняў табе, "Світанак", новых песень і новых перамог!

Ірына ДАМІНІКЕВІЧ.

Было вельмі ўрачыста!

Прысутныя і Уладзіка Міхаіл доўга дзякавалі апладысмантамі.

Па мясцовым тэлебачанні прайшоў сюжэт з урачыстасці беларусаў, а на наступны дзень па мясцовым радыё было перададзена віншаванне ад беларускай суполкі ўсім жыхарам Чарнігава.

Нацыянальна-культурнае таварыства беларусаў "Сябры" будзе рада завесці перапіску і сяброўскія сувязі з іншымі суполкамі беларусаў свету.

Наш адрас: Украіна, 14021, г.Чарнігаў, вул.Арлоўская, д.67. Варажбіт Галіна Міхайлаўна.

Тэл. 046-22-2-52-08.

кантакты і дыялогі

Ірына ШАБЛОЎСКАЯ — доктар філалагічных навук, прафесар Беларускага ўніверсітэта. Цяпер выкладае ў Гранадзе (Іспанія).

ПЕРШЫ СЛАВІСТЫЧНЫ КАНГРЭС У ІСПАНІІ

Спынюся на кангрэсе крыху падрабязней. Першая ў Іспаніі навуковая імпрэза "Іспанія і славянскі свет: суадносны лінгвістычныя, літаратурныя і ў культуры" адбылася ў сакавіку 2002 года. Намаганнямі яе арганізатараў на кангрэсе былі прадстаўлены ў якасці рабочых ўсе славянскія мовы. Да нас у Гранаду было даслана асабістае запрашэнне ад арганізатараў з Камплютэнсы, каб даклады, заарыяваныя па ўкраінскай і беларускай праблематыцы, былі прачытаны на сваіх мовах, што

Працяг. Пачатак у №№ 8-9.

мы з калегам з Кіева зрабілі з вялікім задавальненнем.

Рэпрэзентацыйнай была польская праблематыка, заяўленая ў першым дакладзе пасля афіцыйнага адкрыцця канферэнцыі. Антонію Фантан Перэс, вядомы ў мінулым палітычны дзеяч, экс-міністр і прэзідэнт сената Іспанскага караляўства, ганаровы доктар Камплютэнсы, у дакладзе "Іспанія і Польшча, дзве вяршыні еўрапейскай культуры" пераканаўча даказаў інтэнсіўнасць узаемадзейненняў дзвюх культур, прасачыў іх гісторыю ад нататак першых па-

дарожнікаў і энцыклапедыстаў да ўжо згаданага паэта Дантышка і да стагоддзя XX. Беларусь, калі і згадвалася ў разважаннях шанюўнага іспанца, то маргінальна, і тут наракаць можам толькі на сябе: не даследавалі самі, пакінулі іншым і згубілі шмат старонак сваёй культурнай спадчыны. А каб былі навуковыя працы і тыя ж дысертацыі, пра якія звычайна многія мяркуюць па-дылетанцку і прагматычна, то і была б крыніца, адкуль звычайна чэрпаюць факты журналісты, настаўнікі, розносычы шырока і папулярна злучы элітарную навуку ў масавай свядомасці.

Тэму польска-іспанскіх узаемаадносін працягнулі навукоўцы з Варшавы, Кракава, Любліна, Катовіц. Наогул дэлегацыя нашай заходняй суседкі была адной з найбольш прадстаўнічых

(11 дакладаў). Самая вялікая колькасць дакладаў была з Камплютэнсы — 32, з Гранады — 28, з Барселона — 8, Балгарыі — 10, Расіі — 5, Чэхіі — 4. Актыўны ўдзел прынялі ў мадрыдскім форуме пасольствы Польшчы, Славакіі, Балгарыі. Паколькі мне было на каго спадзявацца, бо з Беларусі заявак не паступіла, то тэму даклада я вырашыла суаднесці непасрэдна з праблематыкай кангрэса і ўжо каторы раз пачаць, што называецца, з чыстага аркуша, узяцца за тэму, для мяне новую, хоць і кампаратывістычную.

На жаль, тэма іспанска-беларускіх культурных сувязей амаль не даследаваная ў айчынным літаратуразнаўстве, вынікі пошукаў у каталогах былі несучасна-шальнымі. А што тут здзіўляцца? Ці гэта адзіная галіна замежнага беларускага літаратуразнаўства,

дзе няма ні доктара навук, ні нават кандыдатаў? Пры гэтым несправядліва будзе сцвярджаць, што аб'ект даследавання не такі ўжо і значны, бо ёсць цікавыя тэмы і для кандыдацкіх, і для доктарскіх, для грунтоўнай і перспектывічнай навукі. Ёсць і іспанскія, але іншай арыентацыі, не літаратуразнаўчы і культуралагі, не падрыхтаваныя менавіта для вывучэння беларускай рэцэпцыі. У сваім дакладзе я прасачыла спецыфіку беларускай рэцэпцыі іспанскай і лацінаамерыканскай літаратур, выкарыстоўваючы тэрмін "сустрэчныя плыні" Вясёлюскага — найперш на прыкладзе беларускіх перакладаў найбольш значных твораў іспанскамоўнай літаратуры, з аднаго боку, і таго, што зроблена ў Іспаніі ў плане ўспрыняцця культуры беларускай, таксама ў галіне перакладаў, з другога.

пункт гледжання

Напісаць партрэт беларускага філосафа Валянціна Акудовіча? Тут спатрэбілася б пяро Джона Файлза, не менш. Нават не ведаю, з чаго пачаць. Перабіраючы некалькі старызну ў сваім доме, натрапіла на збан, куды ў студэнцкія гады запаяла джына з усімі яго расказаў пра беларускую гісторыю і культуру, беларускую мову і літаратуру. Збан выпай, корак вяляцеў, і ўстаў перада мною элегантны барадач Валянцін Акудовіч. Яго з'яўленне суправаджалася спецафектамі: пыл стагоддзяў, абрысы рэптыліі...

БУСЕЛ — ГЭТА ЗАНАДТА ПРЫГОЖА

— Валянцін, я засумавала без міфаў пра Беларусь. Мне надалі японскі фальклор: яго цяпер так актыўна навязваюць нам усюды існуючыя бізнесмены... Такое засілле Усходу, дарэчы, можа быць і на руку беларускай мове і яе культуры. Вось скажыце, чым нашы міфы не экзотыка? А беларуская мова? Чым яна не іерогліф? Так што прапаную для зручнасці перайсці на экзатычную, модную беларускую мову, і давайце, не спяшаючыся, выведзіце нацыянальную ідэю.

— У беларусаў няма ідэя, у беларусаў ёсць шлях. Адвечны шлях, як сказаў Ігнат Канчэўскі на пачатку ўжо мінулага стагоддзя. Таму ўсялякая ідэя рана ці позна тут ператвараецца ў парахню — камуністычная, нацыянальная ці хоць якая яшчэ.

— На жаль?

— Чаму? Проста бяда беларусаў у тым, што мы мераем сябе па мерках іншых народаў. У рускіх ёсць руская ідэя — значыць, і нам трэба нешта падобнае. Хаця на якую трасцу тая ідэя — ніхто не ведае. Але, здаецца, беларусы хутка ўжо будуць гатовыя, каб зразумець, што так, як яно ў нас ёсць, — гэта якраз і ёсць тое адзінае Добра, якое можа для нас быць. (Не ў тым сэнсе, што мы ўраі песцімся, а ў тым, што інакш у гэты час і быць не магло.) Абсалютна памылкова лічыць, быццам тая Беларусь, якую мы маем, — гэта толькі матэрыял для нейкай сапраўднай Беларусі. Тая людзі, што сёння імкнуцца нас забавіць сваімі схемамі нейкага Новага Беларускага Дому, не ведаюць ні сваю краіну, ні свой народ. Яны не ведаюць (ці не хочучь ведаць), што гэтая прастора, сёння пазначаная сінонімам "Беларусь", існуе як геапалітычная адметная прастора ўжо не менш, як тысячагоддзе. І я гатовы сцвярджаць: той шлях праз тысячагоддзі, які мы прайшлі, не можа не быць Сакральным. Нішто прафанае так доўга не існуе. Наперадзе нас чакае час скарэлізацыі Беларусі з усім яе мінулым і сучасным.

— У вас ёсць сілы?

— Я не думаю, што тут патрэбна "сіла". Тут патрэбна нешта іншае. Бо праблема не ў знаходжанні перашкодаў, а ў нас саміх. У мяне ёсць некалькі блізкіх знаёмцаў у буйным бізнесе. У іх катэджы на пяццот тысяч валюты, цудоўныя машыны і не менш цудоўныя маладыя каханкі, але калі іх паслухаць — дык няма больш няхчасных пакутнікаў ад улады, жыцця і кону. Нудзіцца і скардзіцца на жыццё — гэта самая загнанная рыса нашай ментальнасці. І не што іншае, як менавіта гэтае, ментальнае, ператварае наша жыццё ў нуду і самоту. Ніводная іншая мова не мае столькі сінонімаў да слова "самота": сум, журба, нуда, паныласць, абьякавасць, вусціш... Пэўна, адсюль мы выбралі сабе за ўласны вобраз "нізавую" мадэль Беларусі, прапанаваную Багушэвічам:

гнілая хатка, дурны мужык, каўтун, лапці, "пяць лыжак заціркі"... Так, усё гэта было насамрэч, але была і высокая Беларусь, Беларусь прыгожых жанчын і шляхетных мужчын, вялікіх містыкаў і адважных вояў, выдатных філосафаў і паэтаў... Менавіта такую, высокую, Беларусь усё сваё жыццё перакладаў на польскую мову Адам Міцкевіч. І гэта не над нашай, а над Міцкевічавай Беларуссю лунае сімвалам бусел. А нашу, Багушэвічаву, Беларусь мусіла сімвалізаваць жаба. Між іншым, цудоўная істота, якая аднолькава ўтульна пачуваецца ў двох стыхіях: воднай і зямной...

Пытанне, чаму мы за ўяўленне пра саміх сябе ўзялі не высокую Беларусь Міцкевіча, а нізавую — Багушэвіча, — надзвычай істотнае. Прычын тут, напэўна, шмат: найбольш відавочная з іх, скажам так, геапалітычная. Апынуўшыся на скрыжаванні вялікіх еўрапейскіх канфліктаў, Беларусь перманентна гвалтавалася рознапляменнымі законнікамі з усіх бакоў свету. Каб выжыць у гэтым становішчы і працягнуць свой род, пэўна, не было іншага выйсця, як нішчыцца, шэрацца, паныласць, скаржыцца... зрабіць не толькі нормай жыцця, але і ладам мыслення. Ну што захопніку ўзяць з дурнога, як варона, мужыка, які нэндзіць у сваёй гнілой хатцы? А потым гэтая ідэалогія няхчаснага мужыка і занябанай Беларусі вельмі прыдалася ідэалогіі рабоча-сялянскай улады. Але што з гэтым ладам жыцця рабіць цяпер, калі свет, здаецца, радыкальна змяніўся і прэзентацыя дурнота ды занябанасць ужо не ратуе, а губяць, калі трэба вытырацца дзе толькі можна, а не раз-пораз хавацца ў бульбу?..

Адказ напрошваецца просты: хопіць хавацца ў сваёй адсутнасці, трэба вылазіць з ратаўнічага балота на свет белы і, здаўшы бароды, цешыцца з буслам у нябёсах... Але ці ўсё так проста, ці назаўсёды свет перамяніўся да лепшага і ці не чакаюць недзе наперадзе Беларусі і Еўропу новыя вялікія канфлікты?.. Дык, можа, не трэба нам спяшацца вылазіць з балота сваёй непрыкметнасці, са звычайнага нашага стану — нас няма і для сябе, і для іншых. Як бы там ні было, але мы, атуленыя гэтым вялікім нашым Няма, перасунуліся ў трэцяе тысячагоддзе.

— Але з чаго вы ўзялі, што беларускае "няма" большае і глыбейшае, скажам, за рускае "нет"?

— Іншыя народы прырасталі здабыткамі, а мы — стратамі. У нас няма гісторыі, няма культуры, няма мовы, ды і самі беларусы... ці то яны ёсць, ці то іх няма — гэта яшчэ пытанне. І ўсе гэтыя страсты, усе гэтыя канкрэтныя "няма" сабраны ў адным нашым Вялікім Няма. У мяне ёсць адна авантурная задума — напісаць гісторыю Беларусі як гісторыю яе адсутнасці, дзе Беларусь будзе паўставаць як бацькаўшына еўрапейскага нігілізму і радзіма вялікіх

нігілістаў. Сярод апошніх будуць і Казімір Лышчынскі з яго трактатам "Пра неіснаванне Бога", і Ніцшэ з яго паходжаннем (па маці) з Рэчы Паспалітай, і Фёдар Дастаеўскі з яго нігілістычнымі персанажамі... А ёсць жа яшчэ Казімір Малевіч з яго дамінантным для XX стагоддзя "Чорным квадратам"...

Краіна, якой няма, — самае прыдатнае месца для вялікіх нігілістычных рушэнняў. Дарэчы, калі б я быў уладаром краіны Няма, то за герб узяў бы "Чорны квадрат" Малевіча, за гімн — паланез "Развітанне з радзімай" Агінскага, за дэвіз — слоган Ігната Абдзіраловіча (Канчэўскага), "творачы, зруйнаем", а за ідэалогію — яго ж "ліючыся" формулу...

— Калі я правільна вас разумею, ніякіх новых праектаў на будучыню вы не прапануеце. Маўляў, усё прыйдзе само па сабе, трэба, як заўсёды, крыху пачакаць...

— Чакаць — гэта таксама адна з нашых ментальных рысаў. Здаецца, беларусы толькі тое і робяць, што чакаюць лепшага жыцця. Натуральна, і я такі ж самы. Неяк я пісаў пра свабоду, але не як манну нябесную. Калі вы кагосьці чакаеце ў госці, то рыхтуецеся да сустрэчы: прыбіраеце ў хаце, гатуеце пачастунак, фарбуеце вусны. Так і са свабодой. Трэба рыхтавацца да яе прыходу, і тады яна нас не прамяне.

— А калі вас асяніла, і вы паверылі ў беларускі нацыянальны шлях? Пры якіх абставінах гэта адбылося?

— Такія рэчы ў адначасе не адбываюцца. Гадоў пару я быў зацятым інтэрнацыяналістам. І сёння не забылася, як у Маскве, у час вучобы ў Літаратурным інстытуце, пры сустрэчы з нацыянальна ангажыраванымі землякамі апантана палемізаваў на карысць інтэрнацыяналізму... Нават мог у шале выкрыкнуць апаненту класічнае: "Нацыяналізм — апошні прытулак падонкаў". Але пра гэтыя глабальныя трансфармацыі свядомасці ў некалькіх словах не раскажаш. Бадай, я згадваю толькі адзін выпадак, які вельмі разнапамятаецца праз дзесяцігоддзі... З тых літінстытуцкіх гадоў я маю гонар сябраваць з выдатным паэтам Леанідам Дранько-Майсюком. Пасля майго вяртання ў Мінск мы з ім часта сустракаліся і шмат размаўлялі: я — пра Сусвет, ён — пра Беларусь. Міналі гады ў такіх размовах, і аднойчы, развітваючыся пад высокім зорным небам, я, ужо добра "адукаваны" сваім сябрам, раптам падумаў: "Калі такія высокія духам і розумам людзі, як Ластоўскі, Цвікевіч, Тарашкевіч (усіх ніколі не пералічыць), клалі свае жыцці за Беларусь, то нешта ў гэтым, напэўна, ёсць?"

Я ўжо даўно перакананы і даўно пераконваю іншых, што "нешта ў гэтым, напэўна, ёсць". Толькі хто б мне самому сказаў — што?

Вікторыя ПАПОВА ("СБ").

рэйтывг

КНИГА ГОДА МЕРКАВАННІ ЛІТАРАТАРАЎ

Людзі, якія ў той ці іншай ступені маюць уплыў на літаратурны працэс, назвалі кнігі (што з'явіліся на тэрыторыі нашай краіны ў мінулым годзе), якія ім запомніліся. Паколькі выданне беларускай кнігі ўсё яшчэ справа, мякка кажучы, неаператыўная, то рэспандэнтам пакінуты права называць таксама цікавыя публікацыі ў літаратурных выданнях, якія ў лепшыя часы маглі б стаць кнігамі.

Раіса БАРАВІКОВА, паэтэса, галоўны рэдактар часопіса "Маладошч": "Апошнія слова застаецца за часам".

1. Алена Васілевіч. "Першая жонка нябожчыка". Апавяданні.
2. Анатоль Бароўскі. "Пякельны рай". Аповесці.
3. Анатоль Жук. "Дзённае паляванне на месяц". Аповесці.
4. Віктор Правдін. "Возвращение из преисподней". Раман.
5. Андрэй Федарэнка. "Афганская шкатулка". Аповесці, апавяданні.

6. Леанід Дранько-Майсюк. "Паэаграфічны раман".

7. Віктар Шніп. "Інквізіцыя". Вершы.

8. Людміла Рублеўская. "Старасвецкія міфы горада Б". Апавяданні.

9. Анатоль Сяс. "Сяс". Вершы. **Дзмітрый БУГАЁЎ, літаратуразнавец, прафесар: "Дзякуй Богу, выдаецца шмат цікавых кніжак".**

1. Янка Купала. "Санеты". (Пераклад на восем моў, складальнік — Вячаслаў Рагойша).

2. Якуб Колас. "Новая зямля". Паэма. (Выданне на трох мовах з ілюстрацыямі Васіля Шаранговіча).

3. Міхась Лынькоў. "Над Бугам". Апавяданні.

4. Уладзімір Дубоўка. "Беларусь, мая шпшына...". Вершы.

5. Наталля Арсеннева. Выбраныя творы.

6. Рыгор Барадулін. 4-ты том сабору твораў.

7. Вячаслаў Адамчык. "Нязрушаны камень". Апавяданні. Дадатак — проза Адама Глобуса.

8. "Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя". Том 4, кніга 1.

9. Вольга Шынкярэнка. "Нясомных пошукаў дарога. Праблемы паэтыкі сучаснай беларускай гістарычнай прозы".

10. Вольга Іпатава. "Альгердава дзіда". Раманы.

Валянцін АКУДОВІЧ, філосаф, літаратар: "Гэта быў год не кніжак, а тэкстаў".

1. Леанід Дранько-Майсюк. "Паэаграфічны раман".

2. Марыя Вайцяшонак. "Сад нявіннасці". Апавяданні.

3. Альгерд Бахарэвіч. "Падручны дапаможнік па бурэнню гарадоў".

4. Ілля Сін. "0".

5. Зміцер Вішнёў. "Трап для сулікаў".

6. Сяржук Мінскевіч. "Менскія санеты".

7. Зміцер Бартосік. "Чорны пісталет". Апавяданні.

8. Людміла Рублеўская. "Старасвецкія міфы горада Б". Апавяданні.

9. Анатоль Сяс. "Сяс". Вершы.

10. Аляксей Рязанаў. "Гановарскія пункціры". Вершы.

Іван ЧАРОТА, пісьменнік, перакладчык, прафесар, загадчык кафедры славістыкі БДУ: "Кніжак, якім наканавана жыць больш 10 гадоў, — каля аднаго працэнта ад агульнай колькасці. Таму сёння найбольшую каштоўнасць маюць энцыклапедычныя выданні".

1. "Беларуская энцыклапедыя". Т. 14.

2. Серыя "Памяць". Кніга, прысвечаная Кобрынскаму раёну.

3. "Іканапіс Заходняга Палесся XVI-XIX стагоддзяў".

4. Васілій Беднов. "Православная церковь в Польше и Литве".

5. "Імем няўмольным свабоды". Старонкі ўкраінскай паэзіі ў перакладзе Аляся Траяноўскага.

6. Віктар Карамазу. "З вясной ў адным вагоне". Аповесці, эсэ.

7. "Насустрач духу". Анталогія хрысціянскай прозы.

Леанід ДРАНЬКО-МАЙСЮК, паэт: "Трэба прапагандаваць сваё..."

1. Міхась Дубянецкі. "Трэба рызыкаваць" (Дзёнікі).

2. Ігнат Дамейка. "Мае падарожжы".

3. Уладзімір Някляеў. "Паланэз". Паэма. ("Дзяслоў", № 3-4.)

4. Барыс Кіт, Васіль Быкаў. "Цярновы шлях". ("Польмя", № 3-4.)

5. Людміла Рублеўская. "Тярсцёнак апошняга імператара". Аповесці. ("Польмя", № 3-4.)

6. Юрый Станкевіч. "Ліст у Галактыку "Млечны шлях". Аповесці. ("Дзяслоў", № 1.)

7. Анатоль Майсеенка. "Навальнічныя вёрсты". Вершы.

8. Навум Гальпяровіч. "Святло ў акне". Вершы.

9. Анатоль Сяс. "Сяс". Вершы.

10. "Верш на свабоду". Анталогія беларускай паэзіі.

Леанід ГАЛУБОВІЧ, паэт.

1. "Біблія" ў перакладзе Васіля Сёмухі.

2. Анатоль Сяс. "Ягамосць". Кніжка вершаў у зборніку "Сяс".

3. "Нязрушаны камень". Проза Вячаслава Адамчыка і Адама Глобуса.

4. Аляксей Рязанаў. "Гановарскія пункціры".

5. Марыя Вайцяшонак. "Сад нявіннасці".

6. Данута Бічэль. "На белых аблоках сноў". Духовная паэзія.

7. "Счастье мое...". Дзёнікі Іосіфа Голубева.

8. Гала Гара. "Вучыся хадзіць". Вершы.

9. Святлана Каробкіна. "Амфары зялёнае святло".

10. Любовь Турбина. "Ускользающее чудо". Вершы.

Аляксей ПАШКЕВІЧ, старшыня Саюза беларускіх пісьменнікаў: "Магчыма, успомніцца не ўсё з лепшага..."

1. "Біблія" ў перакладзе Васіля Сёмухі.

2. Леанід Дранько-Майсюк. "Паэаграфічны раман".

3. Анатоль Сяс. "Сяс". Вершы.

4. Уладзімір Дубоўка. "Беларусь, мая шпшына..."

5. Мая Львовіч. "У зязюльчым гнязде". Вершы.

6. Ян Чыквін. "Крэйдавае кола". Вершы.

7. Віктар Карамазу. "З вясной ў адным вагоне". Аповесці, эсэ.

8. Людміла Рублеўская. "Старасвецкія міфы горада Б". Апавяданні.

9. Раіса Баравікова. "Вячэра з манекенам". Проза.

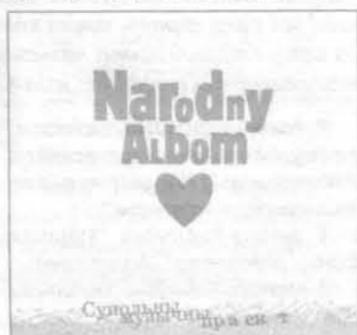
10. Міхась Тычына. "Карані і крона". Літаратуразнаўчыя артыкулы.

слухай сваё

ТРЭЦЯЕ ЖЫЦЦЕ “НАРОДНАГА АЛЬБОМА”

“НАРОДНЫ АЛЬБОМ”, МН., 2003, VULVA RECORDS/
BMAGROUP ПАВОДЛЕ ЛІЦЭНЗІІ КАЎЧЭГ, 1997.

Колькі б ні спрачаліся пра вартаснасць прызоў беларускай “Рок-Караначы” і пра яе аб’ектыўнасць, факт застаецца фактам: “Лепшы альбом-2001” (“Крама” — “Хавайся ў бульбу”) пайшоў ужо на п’яторны тыраж, а “Народны альбом”, прызнаны лепшым у 1997-м, вытрымаў ужо тры выданні (1997, 2000, 2003), а ўсё ніяк розныя выданні не могуць задаволіць попыт.

многія песні знайшлі свой самастойны лёс, сваё ж-жыццё. Гэта і “Край ты мой, край”, “Простыя словы”, “Песня кантрабандыста”, “Мой паляўнічы”.

Дзіўна, але каларытны трэк “Надзенька” на трэцім выданні пазначаны таямнічым подпісам Inkognito, хоць у вузкіх колах адмыслоўцаў сакрэт даўно ануляваны, і ўсе захапляюцца майстэрствам вакальнай драматургія былага ўдзельніка гурта аўтэнтчнага фальклору “Ліцвіны” Міколы Труса. Дарэчы, зусім нядаўна альбом “Ліцвінаў” — “Толуб на чарэшні, галубка на вішні” з яго ўдзелам таксама выйшаў паўторным тыражом да 10-годдзя з даты выхаду, але ўпершыню на CD (1992–2002).

Аматары беларускай папулярнай музыкі з прыемнасцю прыгадваюць шырокія канцэртныя прэзентацыі “Народнага альбома” не толькі ў Беларусі, але і ў розных гарадах Польшчы, Украіны, Францыі. Бадай, чарговае перавыданне ўнікальнага рэліза хутка рэанімуе і чарговую хвалю жывых тэатральных перформансаў, па якіх шчырыя прыхільнікі засумавалі. Першы прайшоў з аншлагам 28 лютага ў зале тэатра Янкі Купалы ў Мінску. Так што сачыце за афішамі і шукайце ў музычных крамах пазнавальны брэнд — “Народны альбом”.

Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

карункі гродна

ФОТА РІГЕНА КАЗЮЛІ

падрабязнасці

Савецкі акцёр Радзівон Нахапетаў, які калісьці ажыніўся з амерыканкай і пераехаў у ЗША, у апошні час стаў вядомы і як рэжысёр. Наладзіўшы супрацоўніцтва з тэлеканалом ГРТ, ён зняў тры серыі “Забойнай сілы”. А цяпер на гэтым канале дэманструецца яго 12-серыйны фільм “Рускія ў Горадзе Анёлаў”.

На здымкі былі запрошаныя як амерыканскія, так і расійскія зоркі кіно: Эрык Робертс, Гэры Б’юзі, Шон Янг, Лэйн Дэвіс, Лідзія Федасеева-Шукшына, Кацярына Рэднікава, Уладзімір Сцяклоў, Леў Дураў і іншыя. Сам рэжысёр карціны, у сюжэце якога шмат аўтабіяграфічных момантаў з яго жыцця, выканаў галоўную ролю — міліцыянера Андрэя Сомана, які эміграваў у ЗША і шукае там заробку. Паліцыя Лос-Анджэлеса — Горада Анёлаў — у сваёй структуры яго не бярэ, і герою даводзіцца перабівацца на розных работах.

Трапіў у фільм і шматразовы алімпійскі чэмпіён, беларускі гімнаст Віталь Шчэрба, які даўно жыве разам з жонкай Ірынай і дачкой Хрысцінай у ЗША.

коратка аб усім

“ГАЛАНДСКАЕ НАШЭСЦЕ” У МІНСКУ

Вялікамаштабны культурны праект падрыхтавалі прадстаўнікі Беларускага маладзёжнага аб’яднання “Новыя твары” сумесна са сваімі аднагодкамі з Галандыі — фестываль галандскай сучаснай культуры “Галандскае нашэсце”.

Гэтая акцыя стала магчымай дзякуючы падтрымцы муніцыпалітэта галандскага горада Эйндховен, Пасольства Нідэрландаў у Варшаве, а таксама консульства Нідэрландаў у Мінску.

Праграма фестывалю ўключае выставу работ галандскіх фотамастакоў, якая пройдзе ў Нацыянальным музеі беларускай гісторыі і культуры, паказ галандскіх кінафільмаў у мінскім кінатэатры “Тэрамога” і Музеі гісторыі беларускага

гумарэска

“СНЕЖНЫ ЧАЛАВЕК”

— Вось паглядзі, — ткнуў пальцам у газету Алясь, звяртаючыся да суседа Міхася, які зайшоў да яго, — пра што піша Паўлюк Ладуцька.

— Пра што?

— Пра снежнага чалавека.

— А ўсё ж дзіўна. Хаця і пішуць, а ніхто дакладна сказаць не можа, дзе ён жыве, якім чынам у снягах начуе, — задуменна прамовіў Міхась.

— Ды й нічога дзіўнага, — спакойна вымавіў Алясь. — Загартуецца чалавек, і ніякі мароз яго не возьме. Вось, скажам, наш загадчык гаспадаркі Хвядос: колькі разоў са снежных гурбаў выцягвалі? Але ён пасля гэтага нават не чхне.

— Ха, параўнаў, — хмыкнуў Міхась. — Загадчык гаспадаркі дзе загартоўваецца? А ў снежнага чалавека не тыя магчымасці. Яму, бадай, і ў галаву не прый-

ВІТАЛЬ ШЧЭРБА І ІНШЫЯ У ГОРАДЗЕ АНЁЛАЎ

Віталь у адной з серый выканаў ролю рускага эмігранта Ігара Данілюка. Тыя, хто не прыглядаўся да цітраў, наўрад ці пазналі Віталю на экране: ён за апошнія гады рэзка патаўсеў, яго вага пераваліла за сотню кілаграмаў. У ЗША Віталь з галавой акунуўся ў бізнес. Некалькі гадоў таму ён прадаў дом у Стэйт-Каледжы (штат Пенсільванія) і перабраўся з сям’ёй у сталіцу ігральнага бізнесу Лас-Вегас, дзе пабудаваў гімнастычны клуб на 500 чалавек. Яго кінагерой — таксама ўладальнік гімнастычнай школы, але ў сюжэце углецены і вельмі драматычныя моманты.

Дарэчы, у рэальным жыцці ў Віталю сумных старонак таксама хапала. Тут нельга не ўспомніць, як перад Алімпіядай у Атланце яго жонка, знаходзячыся за рулём, трапіла ў аварыю. Адна з амерыканскіх газет тады пісала: “Лужа крыві, яна — развалена на кавалачкі, і мізэрны шанс выжыць”.

кіно і тэатральныя пастаноўкі ў Маладзёжным тэатры. Акрамя гэтага, прадугледжаны майстар-класы па тэатральнаму мастацтву, харэаграфіі і вэб-дызайну (MyMinsk.com).

ГАЛОЎНАЯ
АЎТАМАБІЛЬНАЯ ВІСТАВА
Галоўная аўтамабільная выстава Беларусі “Маторшоў” пройдзе ў Мінску ў СКА “Уручча”.

Нагадаем, што ў мінулым годзе на “Маторшоў” новыя мадэлі аўтамашыні прадставілі 24 кампаніі з усяго свету, агульная колькасць удзельнікаў перавышала сотню, а ўся выстава заняла 7 тысяч квадратных метраў. І гэты год абяцае быць нічым не горшым. Ужо ў лютым свой удзел у выставе пацвердзілі многія вядомыя аўтакампаніі. А ўлічваючы, што “Маторшоў” ніколі не абыходзіцца без падарункаў, яркіх шоу, прэзентацый і конкурсаў, папулярнасць яго расце.

Віталь не адыходзіў ад бальнічнага ложка Ірыны, якая некаторы час не пазнавала мужа... Але прайшлі месяцы, і яны змаглі перасліць гэтую бяду: Ірына навучылася хадзіць. І з твару Віталю нарэшце сышоў сум...

Праўда, у фільме Нахапетава гэтыя драматычныя моманты з жыцця мужа і жонкі Шчэрбаў не скарыстаны. Сюжэт заклучаны больш ліха: Ігар Данілюк даведваецца, што яго жонка наняла кілера, каб забіць свайго мужа...

Віталь часта звоніць у Мінск сваёй маці — Валянціне Мікалаеўне (яна калісьці марыла, каб сын стаў дыпламатам). Дэманстрацыя серыяла Нахапетава з удзелам Віталю стала добрым падарункам і яго маці, і яму самому да дня нараджэння: нядаўна Віталю Шчэрбаў споўніўся 31 год. Віншваем нашага легендарнага земляка з кінадэбютам!

Раман ДЗІКАВІЦКІ, “ВМ”

ЛЕПШУЮ ПАШТОВУЮ МАРКУ ВЫБІРАЛІ РАЗАМ

Рэспубліканскае ўнітарнае аб’яднанне “Белпошта” правяло конкурс “Лепшая паштовая марка Рэспублікі Беларусь 2002 года”. Пра гэтым вызначыць самую ўдалую паштовую мініяцюру павінны былі не чыноўнікі, а насельніцтва.

І вось у сталіцы аб’яўлены вынікі апытання “калектыўнага журы”. Усяго было атрымана 1 369 пісем. Сярод іх шмат адмінчан. Па найбольшай колькасці водгукаў лепшым прызнаны паштоты блок “Птушка года ў Беларусі” (аўтар мастак Рыгор Долбін). Другое месца аддадзена блоку “45 гадоў асваення космасу”, трэцяе — блоку “Рыжая лясная мурашка”.

Ксенія ЛАЗАРЧЫК.

а аліменту на іх ён не плаціць ніводнай. Ніяк выканаўчы ліст яго не дагоніць! Жыве не дзесьці ў гарах, на якія трэба ўзбірацца немаведама як, а ў горадзе ці вёсцы. А, бач, слядоў не знаходзяць...

Міхась раскрывае рот, каб нешта запырачыць суседу, але Алясь рашуча ўскідае руку:

— Або іншы прыклад. Наш класіфікацыйны Самусь Сідорчык. Слядоў яго дзейнасці — хоць адбаўляй! Зяцю даміну будоваваў — палац! Сыну “Мерседэс” набыў, сваё падвор’е так “аздобіў” — адбудаваў — сто тысяч еўра дадуць! На “Хондзе” раз’язджае. А які месячны заробак у яго?! Палова, а то й меней нашага. І, як гаворыцца, ён і ў вус не дзьме. Ходзіць сабе, ключамі пабрынькавае. Не, што б там у газеце Паўлюк Ладуцька пісаў, а снежныя людзі так проста ў рукі не даюцца...

Пятрусь КАПЧЫК.

«Голас Радзімы»
Галоўны рэдактар
Наталія САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом “Радзіма”.

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны: (+375-17) 288-11-97 (бухгалтэрыя, тэл./факс), 288-12-80, 284-76-56, 288-17-82.

ЧЫТАЙЦЕ «Голас Радзімы»
У ІНТЭРНЭЦЕ:
<http://goias.promedia.by>

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», могуць не супадаць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны індэкс у Беларусі 63854. Тыраж 2 038 экз. Заказ 1489. Падпісана да друку 11. 3. 2003 г. у 12.00. Газета набрана і звярстана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім комплексе.

Адрукавана на паліграфічным РВП «Чырвоная зорка» (220073, г. Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3).